

ANALIZA RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA U DJELATNOSTI TELEKOMUNIKACIJA

Gudelj, Iva

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:445477>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-15**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**ANALIZA RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA U
DJELATNOSTI TELEKOMUNIKACIJA**

Mentor:

Mr. Ivana Perica

Studentica:

Iva Gudelj

Br. Indeksa: 1181440

Split, rujan, 2021.

SADRŽAJ:

1. UVOD	4
1.1. Definiranje problema istraživanja	4
1.2. Ciljevi rada	5
1.3. Metode rada	5
1.4. Struktura rada	6
2. RAČUNOVODSTVENA REGULATIVA U HRVATSKOJ	7
2.1. Zakon o računovodstvu (ZOR)	7
2.2. Međunarodni računovodstveni standardi (MRS)	9
2.3. Hrvatski standardi financijskog izvještavanja (HSFI)	10
2.4. Temeljni financijski izvještaji	11
2.4.1. Bilanca	12
2.4.2. Račun dobiti i gubitka (RDG)	12
2.4.3. Izvještaj o novčanom tijeku	13
2.4.4. Izvještaj o promjenama kapitala	14
2.4.5. Bilješke uz financijske izvještaje	15
2.4.6. Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti	17
3. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE I KVALITETA FINACIJSKOG IZVJEŠTAJA	18
3.2. Uloga i značaj računovodstvenih politika	19
3.3. Utjecaj računovodstvenih politika na kvalitetu financijskih izvještaja	20
4. ANALIZA RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA NA PRIMJERU HT I OT	24
4.1. Opći podaci o Hrvatskom Telekomu d.d.	24
4.2. Opći podaci o Optima Telekomu d.d.	24
4.3. Primijenjene računovodstvene politike dugotrajne imovine	25
4.4. Primijenjene računovodstvene politike financijske imovine	30
4.5. Primijenjene računovodstvene politike rezerviranja	32
4.6. HT – Konkretni podaci za dugotrajnu imovinu, financijsku imovinu i rezerviranja	33
4.7. OT – Konkretni podaci za dugotrajnu imovinu, financijsku imovinu i rezerviranja	39
4.8. Analiza rezultata istraživanja	47
5. ZAKLJUČAK	49
INTERNET IZVORI	50
PRILOZI	52

POPIS TABLICA	52
POPIS SLIKA	52
SAŽETAK.....	53
SUMMARY.....	54

1. UVOD

1.1. Definiranje problema istraživanja

Svako poduzeće obvezno je objavljivati različite kategorije financijskih izvještaja. Osnovni cilj financijskih izvještaja je omogućavanje relevantnih podataka o financijskim statusima, učinkovitosti i izmjenama financijskih položaja poduzeća, na način da ispune potrebe pojedinog korisnika prilikom usvajanja ekonomskih odluka. ¹

Financijski izvještaji predstavljaju skup podataka, odnosno informacija o vrijednosti imovine, stavkama prihoda i rashoda, kapitalu, dugovanjima, podatke o novčanim tijekovima i ostale informacije. Osnovna svrha financijskog izvještavanja je da se svim zainteresiranim korisnicima pruže istiniti i fer prikazi, odnosno vjerodostojne informacije o financijskom položaju poslovnog subjekta kao i profitabilnosti poslovanja.

„Financijski izvještaji u malim i srednjim poduzećima dominantno se sastavljaju za potrebe eksternih korisnika, prije svega radi zadovoljenja poreznih propisa, dok su s druge strane interni izvještaji za potrebe odlučivanja i upravljanja nedovoljno zastupljeni ili ih uopće nema.“ ²

Pod eksternu skupinu koja se koristi financijskim izvještajima ubrajaju se investitori, kreditori, kupci, dobavljači, država, državne agencije i šira publika, dok u internu skupinu spadaju vlasnici, menadžeri kao i zaposleni.

⇒ Temeljni financijski izvještaji uključuju:

- Izvještaj o financijskom položaju (bilanca)
- RDG
- Izvještaj o promjenama kapitala
- Izvještaj o novčanom tijeku
- Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti
- Bilješke uz financijske izvještaje

¹ Prdić, J., & Tolušić, Z. (1997). Analiza financijskih izvještaja uz završni račun poduzeća za proteklu godinu. *Ekonomski vjesnik: Review of Contemporary Entrepreneurship, Business, and Economic Issues*, 10(1-2), str 94.

² Dečman, N. (2012). Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti i uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj. *Ekonomski pregled*, 63(7-8), str 446.

Postoji uzajamna povezanost između financijskih izvještaja. Budući da oni predstavljaju „ogledalo“ poduzeća, od velike je važnosti da se prilikom sastavljanja i obrade podataka financijskih izvještaja podaci prikazu realno i istinito u svrhu izbjegavanja prijevare prikupljenih informacija.

Istraživanje rada obuhvaća problematiku koja se veže za utjecaje primjena računovodstvenih politika, te za njihov značaj na izgled i kvalitetu financijskih izvještaja.

1.2. Ciljevi rada

Primarni zadatak je prikazivanje računovodstvenih politika i njihove primjene putem konkretnih primjera iz prakse te analiziranje njihovih utjecaja na sadržaj financijskih izvještaja, a primjeri su „Hrvatski Telekom d.d.“ (HT) i „Optima Telekom d.d.“ (OT).

1.3. Metode rada

Rad uključuje metode koje će poblize biti objašnjene;

- Metode analize i sinteze
- Metoda deskripcije
- Metoda studije slučaja

⇒ **Metoda analize** - navedena metoda znanstvenog ispitivanja predstavlja raščlanjivanje kompleksnih zaključaka, kao i koncepata na praktičnije sastavne segmente. Također, označava analiziranje zasebnih dijelova s obzirom na ostale dijelove.

⇒ **Metoda sinteze** - metoda koja se bavi spajanjem elemenata to jest dijelova u cjelinu. Uključuje i sastavljanja jednostavnijih misaonih tvorevina u kompleksnije, te kompleksnijih u jednostavnije.

⇒ **Metoda deskripcije** - predstavlja proces jednostavnijeg pojašnjavanja, očitavanja tvrdnji, predmeta i procesa isključujući znanstvena razjašnjavanja ili tumačenja. Obično se koristi na samom početku ispitivanja.

⇒ **Metoda studije slučaja** - predstavlja dubinsku analizu određenih procesa, pojava, događaja, osoba i slično. Predmet, odnosno slučaj koji se odabire za analizu treba sadržavati raznovrsne

informacije i obilježja koja će biti promatrana. Za izradu završnog rada ujedno će se upotrebljavati i sekundarni izvori informacija, a oni uključuju raznovrsne stručne članke, odabranu računovodstvenu literaturu, te adekvatne podatke preuzete putem internetskog pretraživanja.

1.4. Struktura rada

Rad uključuje nekoliko dijelova. Prvi dio (uvod) sadrži glavne značajke samog rada. Formuliraju se problem istraživanja, ciljevi i metode rada, te struktura rada. Drugi dio obuhvaća definiranje računovodstvene regulative u Hrvatskoj. Treći dio uključuje računovodstvene politike kao i kvalitetu financijskih izvještaja. U četvrtom poglavlju obrađuje se analiza računovodstvenih politika na primjeru „Hrvatskog Telekoma d.d.“ (HT) i „Optima Telekoma d.d.“ (OT). Posljednji dio objedinjuje rezime rezultata to jest zaključak.

2. REGULATIVNI OKVIR FINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA

Računovodstvo se pri opisivanju poslovanja poduzeća koristi općeprihvaćenim računovodstvenim normama i konceptima. Kada se poslovni događaji računovodstveno prikazuju, tada su uvjetovani raznim načelima, ograničenjima i pretpostavkama pa je nužno i razumjeti regulativne okvire financijskog izvještavanja da bi se razumjele financijske analize poslovanja. U Hrvatskoj, računovodstvena izvještavanja definirana su zakonima koja slijede: ³

- „Zakonom o računovodstvu (ZOR),
- Pravilnikom o načinu vođenja Registra godišnjih financijskih izvještaja,
- Pravilnikom o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja,
- Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja (HSFI) koji se objavljuju na temelju Odluke o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja donesene od strane Odbora za standarde financijskog izvještavanja,
- Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (MSFI) zajedno sa Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) koji se objavljuju i tumače temeljem Odluke o odobravanju, prijevoda i primjene Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja donesene od strane Odbora za standarde financijskog izvještavanja, te
- Regulativne smjernice EU.“

2.1. Zakon o računovodstvu (ZOR)

ZOR predstavlja glavni zakon putem kojeg se detaljno reguliraju financijska izvještavanja, a osobito za zahtjeve eksternih korisnika.

„Zakonom o računovodstvu uređuje se računovodstvo poduzetnika, razvrstavanje poduzetnika, knjigovodstvene isprave i poslovne knjige, popis imovine i obveza, primjena standarda financijskog izvještavanja, godišnji financijski izvještaji, konsolidacija i revizija godišnjih financijskih izvještaja, godišnje izvješće, javna objava godišnjih financijskih izvještaja i godišnjeg izvješća, Registar godišnjih financijskih izvještaja te obavljanje nadzora.“ ⁴

³ Narodne novine (2015): Zakon o računovodstvu, br. 78/15, Narodne novine d.d., Zagreb

⁴ Javorović, M. (2015). Novi zakon o računovodstvu-usporedni i kritički prikaz. *FIP-Financije i pravo*, 3(1), str. 101-111.

Poduzetnici koji su dužni primjenjivati odredbe ovog Zakona jesu: ⁵

- 1.) „Trgovačko društvo i trgovac pojedinac određeni propisima koji uređuju trgovačka društva,
- 2.) Poslovna jedinica poduzetnika iz točke 1. ovoga stavka sa sjedištem u drugoj državi ako prema propisima te države ne postoji obveza vođenja poslovnih knjiga i sastavljanja financijskih izvještaja, te poslovna jedinica poduzetnika iz države članice ili treće države koji su obveznici poreza na dobit sukladno propisima koji uređuju poreze.“

Odredbe ovoga Zakona, izuzev naznačenih poduzetnika, obvezna je dosljedno provoditi svaka pravna i fizička osoba koja je obveznik poreza na dobit određena propisima koji uređuju poreze, osim odredbi koje uređuju konsolidaciju godišnjih financijskih izvještaja, reviziju godišnjih financijskih izvještaja, godišnje izvješće i javnu objavu.

- 3.) „Podružnica inozemnih poduzetnika u Republici Hrvatskoj, ako ista nije poslovna jedinica, kako je određeno propisima kojima se uređuju trgovačka društva.“

„Uredbe ovoga Zakona ne implementiraju se na državni proračun, na jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i proračunske korisnike upisane u Registar proračunskih i izvanproračunskih korisnika, a koji financijsko poslovanje i računovodstvo vode u skladu sa Zakonom o proračunu.“ ⁶

Računovodstvo za vjerske zajednice, političke stranke, sindikate i ostale neprofitne organizacije utvrđuje Vlada RH.

Ukoliko se razmatra na klasificiranje poduzetnika, tada se oni na temelju ovog Zakona grupiraju kao mikro, mali, srednji i veliki poduzetnici. Razvrstavanje ovisi o faktorima koji se procjenjuju na posljednji dan određene poslovne godine, a koja prethodi poslovnoj godini za koju se izrađuju financijski izvještaji. Oni uključuju uvjete koji slijede ⁷: ukupnu vrijednost aktive, vrijednost prihoda te prosjek broja radnika u određenoj poslovnoj godini.

- 1.) „**Mikro** poduzetnici su oni koji ne prelaze granične pokazatelje u dva od tri sljedeća uvjeta:

⇒ ukupna aktiva: 2.600.000,00 kn

⁵ Narodne novine (2015): Zakon o računovodstvu, čl. 17, Narodne novine d.d. Zagreb, br. 78

⁶ Narodne novine (2015): Zakon o računovodstvu, čl. 17, Narodne novine d.d. Zagreb, br. 78

⁷ Narodne novine (2015): Zakon o računovodstvu, čl. 17, Narodne novine d.d. Zagreb, br. 78

⇒ prihod: 5.200.000,00 kn

⇒ prosječan broj radnika tijekom poslovne godine: 10.“

2.) „Mali poduzetnici su oni koji ne prelaze dva od tri sljedeća uvjeta:

⇒ ukupna aktiva: 32.500.000,00 kn

⇒ prihod: 65.000.000,00 kn

⇒ prosječan broj radnika tijekom poslovne godine: 50.“

3.) „Srednji poduzetnici su oni koji prelaze dva uvjeta iz stavka 2. ovoga članka ali ne prelaze dva od sljedećih uvjeta:

⇒ ukupna aktiva: 130.000.000,00 kn

⇒ prihod: 260.000.000,00 kn

⇒ prosječan broj radnika tijekom poslovne godine: 250.“

4.) „Veliki poduzetnici su oni koji prelaze dva uvjeta iz stavka 3, a u smislu ovog Zakona ujedno su to i banke, štedne banke, stambene štedionice, institucije za elektronički novac, društva za osiguranje, leasing društva, društva za upravljanje investicijskim fondovima i zasebna imovina bez pravne osobnosti kojom oni upravljaju, društva za upravljanje investicijskim fondovima i imovina investicijskih fondova s pravnom osobnosti, društva za upravljanje obveznim odnosno dobrovoljnim mirovinskim fondovima i zasebna imovina kojom oni upravljaju te mirovinska osiguravajuća društva.“

2.2. Međunarodni računovodstveni standardi (MRS)

„Računovodstvena politika i/ili računovodstvene politike kao skup određenih načela, postupaka, konvencija i pravila koje ravnateljstvo (menadžment) usvaja prilikom sastavljanja temeljnih financijsko-računovodstvenih izvješća zavisne su od Međunarodnih računovodstvenih standarda (International Accounting Standards).“⁸

Sve češće se primjećuje kako zbog sve većih međunarodnih suradnji ali i specifičnosti obračunskih sustava pojedinih zemalja, posljedično se pojavljuju poteškoće u komunikaciji,

⁸ Proklin, P. (1994). Zavisnost donošenja i primjene računovodstvenih politika poduzetnika od međunarodnih računovodstvenih standarda. *Ekonomski vjesnik: Review of Contemporary Entrepreneurship, Business, and Economic Issues*, 7(1), str. 27-44.

neovisno je li riječ o poslovnim pregovorima ili o financijskim izvještajima. Budući da su izvještaji temeljni izvor informacija putem kojih kreditori, investitori, vlada ali i mnogi drugi korisnici donose važne poslovne odluke, od velikog je značaja da izvještaji jedne države budu međunarodno usporedivi te uravnoteženi s izvještajima ostalih država jer se samo takvi izvještaji smatraju prihvatljivima.

Međunarodni računovodstveni standardi (MRS) razvijeni su sa svrhom da se računovodstveni propisi na internacionalnom nivou ujednače. Primjena Međunarodnih računovodstvenih standarda prvenstveno varira o tome hoće li oni biti prihvaćeni u nacionalnim zakonodavstvima. Hrvatska je, kao i mnoge druge zemlje prihvatila primjenu MRS-a sa svrhom da financijska izvješća trgovačkih društava u Hrvatskoj budu razumljiva i usporediva i na međunarodnoj razini.⁹

Potrebno je napomenuti kako se MRS tumače, prevode i objavljuju na osnovu Odluke Odbora za standarde financijskog izvještavanja kao i implementacije Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja.

Konkretno, MRS 8 ima za cilj utvrditi kriterije odabira i promjene za računovodstvene politike te izbor objave i računovodstvenog tretmana promjena u računovodstvenim politikama, ispravljanju grešaka te procjenama. Putem ovog standarda povećava se pouzdanost i primjerenost financijskih izvještaja. Primarna intencija je da se povećava i istovjetnost informacija kroz određeno vrijeme u izvještajima društva i ostalih društava.¹⁰

2.3. Hrvatski standardi financijskog izvještavanja (HSFI)

HSFI predstavljaju osnovu kreiranja i prezentiranja financijskih izvještaja za male i srednje poduzetnike u RH, a provode se od 2008. godine. Navedeni standardi označavaju temeljne principe koji se upotrebljavaju u računovodstvenoj profesiji. HSFI donosi Odbor za standarde financijskog izvještavanja, a nastaju shodno ZOR-u.¹¹

⇒ Ovi standardi imaju sljedeću intenciju:

- „, propisati osnovu za sastavljanje i prezentaciju financijskih izvještaja;

⁹ Belak, V. (2002). Osnove profesionalnog računovodstva, Veleučilište u Splitu, Split, str. 32.

¹⁰ Krajinović I.(2011). Primjena MRS 8 – Računovodstvene politike, promjene u računovodstvenim procjenama i greške. Računovodstvo i financije, str. 94.

¹¹ Narodne novine (2015): Hrvatski standardi financijskog izvještavanja, Narodne novine, Zagreb, br. 78/15

- pomoć revizorima u formiranju mišljenja jesu li financijski izvještaji u skladu s Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja;
- pomoć korisnicima financijskih izvještaja pri tumačenju podataka i informacija koje su sadržane u financijskim izvještajima.“¹²

Dakle, putem HSFİ (trenutno ih je aktualno sedamnaest) uređuje se postavka vezana za financijske izvještaje, prvenstveno za vanjske korisnike. „Oni sadrže zahtjeve priznavanja, mjerenja, procjenjivanja, prezentiranja i objavljivanja transakcija i događaja (imovine, obveza, kapitala, prihoda, rashoda, dobiti i gubitku, promjena u kapitalu i novčanom toku) važnih za financijske izvještaje opće namjene.“¹³

2.4. Temeljni financijski izvještaji

Financijsko računovodstvo ima za cilj izrađivati temeljne financijske izvještaje. Takvi izvještaji osiguravaju informacije o poduzeću, odnosno informacije o imovini, glavnici, promjenama glavnice, rashodima, приходima, obvezama, gubicima, dobicima kao i informacije o novčanim tijekovima.¹⁴

⇒ Glavna financijska izvješća jesu¹⁵ :

- „Bilanca (Izvještaj o financijskom položaju),
- Račun dobiti i gubitka,
- Izvještaj o novčanom tijeku,
- Izvještaj o promjenama kapitala,
- Bilješke uz financijske izvještaje, te
- Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti.“

¹² Narodne novine (2015): Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, 86/2015

¹³ Narodne novine (2015): Hrvatski standardi financijskog izvještavanja, Narodne novine, Zagreb, br. 78/15

¹⁴ Narodne novine (2009): Međunarodni računovodstveni standardi, MRS 1; Prezentiranje financijskih izvještaja, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 136.

¹⁵ Skendrović, L., & Hopp, S. (2014). Značaj i utjecaj amortizacije dugotrajne materijalne imovine na temeljne financijske izvještaje društva Marbo produkt doo. *FIP-Financije i pravo*, 2(1), str. 91-125.

2.4.1. Bilanca

Bilanca predstavlja temeljni financijski izvještaj koji opisuje cjeloviti pregled imovine, kapitala te obveza na određeni datum. Točnije, prezentira financijski status ili snagu poduzeća u pojedinom trenutku.¹⁶

Razlikuju se dva značajna dijela bilance: pasiva i aktiva. Aktiva predstavlja imovinu kojom upravlja određeno poduzeće, kao i resurs na temelju kojeg određeno poduzeće može realizirati ostvarenja dodatne ekonomske koristi. S druge strane pasiva pokazuje obveze, odnosno podrijetlo imovine.

Temeljno načelo bilance je uravnoteženost pasive i aktive na način da aktiva prezentira imovinu po likvidnosti ali i vrstama, dok pasiva prikazuje izvore po ročnosti i vrstama. Točnije, pasiva nam daje odgovor na pitanje odakle se stječe ukupna imovina kojom društvo raspolaže, odnosno radi li se o tuđim izvorima ili pak o vlastitim kao i koliko su oni trajni.

Početak poslovne godine obilježava kreiranje početne bilance dok završetak obilježava kreiranje završne bilance.

⇒ Putem bilance dolazi se do odgovora na mnoga pitanja, a neka od njih su:¹⁷

- Kakav je financijski položaj poduzeća?
- Kakva je zaduženost poduzeća?
- Koliko je poduzeće likvidno?
- U kakvom je položaju promatrano poduzeće u odnosu na prethodni period?
- U kakvom je položaju promatrano poduzeće u odnosu na druga poduzeća koja bave sličnim djelatnostima?

2.4.2. Račun dobiti i gubitka (RDG)

RDG predstavlja izvještaj o financijama koji je zapravo uvid u poslovanje, točnije uvid u poslovnu učinkovitost za vrijeme određenog ciklusa, a uobičajeni ciklus je godina dana. Na

¹⁶ Dečman, N. (2012). Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti i uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj. *Ekonomski pregled*, 63(7-8), str. 446.

¹⁷ Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L. (2008). Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 55.

temelju RDG-a donose se svakodnevne poslovne odluke. Izvještaj se sastoji od dohodaka raznih vrsta kao i izdataka, poreza na dobit te neto gubitka, dobiti i razlike dohodaka i izdataka.

Za RDG se može reći da spada u grupu za financijske izvještaje koja sadrži glavne izvještaje. Interni korisnici najčešće ih pripremaju na mjesečnoj bazi, a ponekad i na dnevnoj ili tjednoj bazi. S druge strane, eksterni korisnici pripremaju ih na godišnjoj bazi. Također, RDG se izrađuje za protekla, odnosno prethodna razdoblja, ali se mogu projicirati i za buduća razdoblja. Predviđene komponente RDG-a kompariraju se s realiziranim komponentama. Slijedi analiziranje razlika te se poduzimaju korektivne akcije. Kod situacije kada su ostvareni prihodi manji od ostvarenih rashoda ostvaruje se negativni financijski učinak – odnosno, ostvaren je manjak. S druge strane, ukoliko su rashodi manji od prihoda ostvaren je pozitivan financijski rezultat – dobitak.¹⁸

RDG odgovara na pitanja poput sljedećih:

- Koliko iznosi ostvareni приход?
- Koliko iznose rashodi?
- Za koliko se povećava/smanjuje prodaja u odnosu na prethodno razdoblje?
- Koliko se novaca troši na promociju? i sl.

2.4.3. Izvještaj o novčanom tijeku

Izvještaj koji prezentira izvor putem kojeg se prikupljaju i primjenjuju novci upravo je izvještaj o novčanom toku ili tijeku. Odnosno, dolazi se do zaključka je li poduzeće više novca prima ili troši.¹⁹ Kada se ukupni primici umanjuju za ukupne izdatke ostaje „čisti“ novčani tijek.

Novac je „krvotok“ poduzeća jer bez njega ništa nije moguće. To jest, poduzeće pomoću novca pribavlja razne materijale i sirovine za proizvodnju, strojeve, namiruje obveze ali i za njega prodaje svoju gotovu robu i proizvode.

Razlikuju se tri aktivnosti putem kojih razdvajamo primitke i izdatke. Putem tih aktivnosti dolazi se do pretpostavki o tome je li poduzeće spremno i kadro generirati novac iz redovnih

¹⁸ Skendrović, L., & Hopp, S. (2014). Značaj i utjecaj amortizacije dugotrajne materijalne imovine na temeljne financijske izvještaje društva Marbo produkt d.o.o. *FIP-Financije i pravo*, 2(1), str. 91-125.

¹⁹ Narodne novine (2015): Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, 86/2015

aktivnosti. Ujedno se razmatra mogućnost izvođenja aktivnosti poduzeća na način da ne budu popraćene bilo kakvim poteškoćama. Razlikujemo ²⁰ :

- 1.) Aktivnosti vezane za poslovanje: Predstavljaju temeljne aktivnosti putem kojih se generiraju prihodi poduzeća. U odnosu na ostale aktivnosti u najvećoj mjeri utječu na rezultat financija određenog poduzeća.
- 2.) Aktivnosti vezane uz investiranja: Odražavaju se na dugotrajnu imovinu, to jest na njene izmjene, otuđivanje i ostvarivanje.
- 3.) Aktivnosti vezane uz financije: Vežu se za financiranje poslovanja. Odnose se na promjene strukture obveza i kapitala.

2.4.4. Izvještaj o promjenama kapitala

Putem ovog izvještaja istražuju se ključne izmjene na stavkama računa neto vrijednosti ili kapitala vlasništva u određenom vremenskom razdoblju. Takve izmjene često se odnose na zadržanu dobit ili se odnose na preneseni gubitak.²¹

Sukladno Međunarodnom računovodstvenom standardu 1 u sklopu ovog izvještaja o promjenama kapitala nužno je prezentirati stavke kao što su: ²²

⇒ „Dobit ili gubitak razdoblja,

⇒ sve stavke prihoda ili rashoda, dobitaka ili gubitaka koje prema zahtjevima drugih standarda treba direktno priznati u kapital te njihov ukupni iznos,

⇒ učinak promjena računovodstvenih politika i ispravke temeljnih pogrešaka,

⇒ dodatna ulaganja vlasnika i visina izglasanih dividendi,

⇒ iznos zadržane dobiti (ili gubitaka) na početku i na kraju razdoblja te promjene unutar tog razdoblja,

⇒ usklađenja (promjene) svake druge pozicije kapitala, kao npr. premije na dionice i rezerve na početku i na kraju razdoblja uz posebno, pojedinačno prikazivanje takvih promjena.“

²⁰ Gulin D. et al (2001): Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda i poreznih propisa, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, str. 643.

²¹ Skupina autora (2012): Računovodstvo poduzetnika s primjerima knjiženja, Zagreb, RRIF-plus d.o.o. str. 50.

²² Tintor Ž., (2020): Analiza financijskih izvještaja u funkciji donošenja kvalitetnijih upravljačkih odluka, Zagreb, str. 88.

Izvještaj o promjenama kapitala kompatibilan je s RDG-om i bilancom. Kapital kojim raspolaže čine investirani i ostvareni kapital, dok se ukupni kapital sastoji od šest pozicija, a one su ²³ :

1. „Upisani kapital
2. Premije na emitirane dionice,
3. Revalorizacijske rezerve,
4. Rezerve (zakonske rezerve, rezerve za vlastite dionice, statutarne rezerve, ostale rezerve),
5. Zadržana dobit ili preneseni gubitak,
6. Dobit ili gubitak tekuće godine.“

2.4.5. Bilješke uz financijske izvještaje

Bilješke služe da dodatno pojašne podatke za određene stavke u bilanci ili sveukupno stanje bilance, novčanog tijeka ili RDG-a. Uz to, bilješke pružaju važne segmente i smjernice kojim se služe korisnici financijskih izvještaja.

Naime, postoje podaci u izvještajima koje je teško uvidjeti i razabrati a koji su uvelike značajni za shvaćanje poslovanja.

U bilješkama poduzetnik treba navesti sljedeće informacije ²⁴ :

1. „Naziv, adresu poduzetnika, pravni oblik poduzetnika, državu osnivanja (ako nije objavljeno drugdje),
2. opis vrste poslovanja poduzetnika i glavne aktivnosti,
3. informaciju o osnovi za sastavljanje financijskih izvještaja
4. sažetak značajnih računovodstvenih politika,
5. informacije prema zahtjevima Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja koje nisu predočene u bilanci, računu dobiti i gubitka, izvještaju o promjeni kapitala i izvještaju o novčanom toku,
6. broj i nominalnu vrijednost, ili ako ona nije dostupna knjigovodstvenu vrijednost dionica,
7. ako postoji više klasa dionica, broj i nominalna vrijednost ili ako ona nije dostupna, knjigovodstvenu vrijednost dionica svake klase dionica,
8. postojanje svih potvrda o sudjelujućim interesima, konvertibilnim zadužnicama ili sličnim

²³ Narodne novine (2015): Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja, br. 96/15, Narodne novine d.d., Zagreb

²⁴ Skupina autora (2012): Računovodstvo poduzetnika s primjerima knjiženja, Knjiga I., RRiF-plus d.o.o. za nakladništvo i poslovne usluge, Zagreb, str. 51.

vrijednosnim papirima, zajedno s podacima o njihovom broju i pravima koja se po njima priznaju,

9. iznos predujmova i kredita odobrenih članovima administrativnih, upravnih i nadzornih tijela poduzetnika, zajedno s podacima o kamatama, stopama, glavnim uvjetima i iznosima koji su otplaćeni, te obveze koje se preuzimaju u njihovo ime po osnovi bilo kakvih garancija prikazanih u ukupnom iznosu za svaku kategoriju,

10. iznos dividendi,

11. osnovu mjerenja i procjene stavaka financijskih izvještaja,

12. iznos kumulativnih povlaštenih dividendi koji nije priznat,

13. iznos obveza poduzetnika koji dospijevaju na plaćanje nakon više od pet godina, kao i ukupna zaduženja poduzetnika pokrivena vrijednosnim jamstvima poduzetnika zajedno s vrstom i oblikom jamstva. Ova informacija se obvezno objavljuje odvojeno za svaku stavku obveza,

14. pregled nedovršenih sudskih sporova,

15. za stavke uključene u financijski izvještaj koje jesu ili su izvorno bile izražene u stranoj valuti poduzetnik objavljuje temelj konverzije u izvještajnoj valuti,

16. iznos naknade članovima administrativnih upravnih i nadzornih tijela,

17. informacije o ključnim pretpostavkama u vezi s budućnošću poslovanja te procjenu neizvjesnosti na datum bilance koje stvaraju veliki rizik,

18. sve ono što je zahtijevano ostalim Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja.“

Veliku važnost financijskih izvještaja predstavlja razumljivost, odnosno konciznost i preglednost. Podrobne informacije prenose se iz izvještaja direktno u bilješke, no bilješke ne predstavljaju klasične izvještaje pa se sastavljaju u nezavisnoj formi, ne izuzevši pritom potpunost i jasnoću.

Kada je riječ o potpisivanju, uz klasične standardne izvještaje bilješke se dostavljaju u papirnatom obliku ili kao PDF dokument, a prima ih Državni ured za reviziju.

2.4.6. Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti

Kada je riječ o sveobuhvatnoj dobiti pritom se misli na izmjene kapitala do kojih dolazi tijekom određenog perioda. Takve izmjene posljedica su transakcija. No, to uključuje i druga zbivanja, izuzevši izmjene koje su posljedica transakcija sa vlasnicima u njihovom svojstvu vlasnika.²⁵

U izvještajima o sveobuhvatnoj dobiti potrebno je predočiti informacije kao što su ²⁶ :

- „, dobit ili gubitak,
- prihodi,
- financijski troškovi,
- udio u dobiti ili gubicima pridruženih društava i zajedničkih pothvata obračunanih metodom udjela,
- porezni rashod,
- jedan iznos koji je zbroj: dobiti ili gubitka nakon poreza proizašlog iz prestanka poslovanja i dobiti ili gubitka nakon poreza priznat mjerenjem fer vrijednosti umanjene za troškove prodaje ili prilikom otuđenja imovine ili skupine, odnosno skupina za otuđenje koje čine ukinuti dio poslovanja,
- svaki sastavni dio ostale sveobuhvatne dobiti razvrstan po vrsti, bez iznosa,
- udjel u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti pridruženih društava i zajedničkih pothvata obračunanih metodom udjela i
- ukupnu sveobuhvatnu dobit. „,

²⁵ Narodne novine (2009): Međunarodni računovodstveni standardi, MRS 1; Prezentiranje financijskih izvještaja, Narodne novine d.d., Zagreb, str. 136.

²⁶ Narodne novine: Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja, Zagreb 2015, br. 96/15

3. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE I KVALITETA FINANCIJSKOG IZVJEŠTAJA

3.1. Definiranje računovodstvenih politika

Pojam računovodstvenih politika podrazumijeva skup zasebnih i specifičnih načela, osnova, procedura i prakse koje rukovodstvo društva primjenjuje za pripremu, sastavljanje kao i objavljivanje financijskog izvješćivanja.²⁷

Razlikuju se od računovodstvenih načela po tome što su potonja pravila, a politika označava način na koji se poduzeće pridržava tih pravila.

„Odgovornost za sastavljanje i prezentiranje financijskih izvještaja prvenstveno snosi menadžment subjekta. Iz navedenog se da zaključiti da su računovodstvene politike imanentne svakom subjektu posebno, odnosno svaki će subjekt (menadžment) odabirati i provoditi one računovodstvene politike koje će na najbolji mogući način fer prikazati njihov financijski položaj, uspješnost poslovanja i novčane tokove.“²⁸

Dakle, koje će se računovodstvene politike odabrati ovisi o cilju kojem poduzeće teži.

Jasno je da takve politike reflektiraju na troškove, stanja računa u RDG-u, vrijednost zaliha, položaj u bilanci i sl. Primjenjuju se za rješavanje složenih računovodstvenih problema kao što su metode amortizacije, priznavanje financijskih rezultata, priprema troškova istraživanja i razvoja – R & D, konsolidaciju financijskih izvještaja i za trošak zaliha.

Budući da računovodstvene politike i njihove primjene nisu vidljive ili razumljive korisnicima izvještaja u sastavljanju financijskih izvještaja, u bilješkama ih je potrebno opisati kao procjene, odnosno primijenjene osnove mjerenja te kao specifičnu računovodstvenu politiku koja je potrebna da bi se postigla razumljivost financijskih izvještaja.²⁹ Neovisno koje računovodstvene politike poduzetnik odabere, dužan je da ih dosljedno primjenjivati.

²⁷ Ramljak, B., Anić-Antić, P. (2010). Korelacija tržišne cijene dionica i uspješnosti poslovanja poduzeća koja kotiraju na tržištu kapitala Republike Hrvatske: posljedice za proces odlučivanja, *Ekonomski pregled*, 61 (11), str. 666-682.

²⁸ Webster Illustrated Contemporary Encyclopedic Edition, J.G. Ferguson, Publishing Company, 1998., str. 562., citirano prema Gulin., D., (1993) Računovodstvene politike u funkciji ispunjavanja ciljeva konfliktnih grupa dioničarskih društava, doktorska disertacija, Zagreb

²⁹ Proklin P.i., Brankić V. (2004). Računovodstvene politike i bilješke uz temeljna financijska izvješća, *Računovodstvo revizija i financije*, br. 2., str. 110.

3.2. Uloga i značaj računovodstvenih politika

Računovodstvene politike mogu se definirati kao jedan od načina putem kojeg se ostvaruju politike poslovanja. Nužno je da instrumenti i ciljevi računovodstvenih politika budu podređeni ostvarivanju temeljnog cilja.³⁰

Budući da je računovodstvena politika u poduzeću sastavni dio poslovne politike, nužno je da se u definiranje poslovne politike uključi cijeli ljudski kadar.³¹ U praksi su danas upravo računovođe ti koji su odgovorni za kreiranje posebne računovodstvene politike unutar poduzeća. Ne postoji točno određen popis podjela računovodstvenih politika koje bi poduzeća mogla primjenjivati u računovodstvenom radu.

Potrebno je napomenuti kako odabrana određena računovodstvena politika ima sposobnost da uvelike utječe na izgled financijskih izvještaja (velik utjecaj na području dugotrajne imovine te na konačni prikaz financijskih rezultata), a cilj provođenja ovisi o poslovnom okruženju poduzeća, financijskom stanju poduzeća i o menadžmentu. Računovodstvene politike imaju za cilj utjecati na krajnji rezultat financija (utvrditi raspon iskazane dobiti, raspodjela dividendi, unaprjeđivanje postojeće likvidnosti itd.) te utjecaj na korisnike financijskih izvještaja (putem obavještavanja ili neobavještavanja o nekim segmentima što ih dopušta zakon i slično).³²

Svako poduzeće je „priča za sebe“, odnosno razlikuje se po svemu od ostalih poduzeća, krenuvši od ljudskog kadra, poslovanja, i sve tako do financijskih izvještaja. Iz toga proizlazi kako je potrebno da svako poduzeće zasebno odabire i primjenjuje zasebnu politiku kako bi se na najbolji način prikazivao financijski položaj poduzeća, novčani tokovi, uspješnost poslovanja i drugo.

O mnogočemu može ovisiti učinak računovodstvenih politika na financijske izvještaje, no u najvećoj mjeri ovisi o obuhvaćenom vremenskom razdoblju poslovanja, zatim o karakteristikama izabranih metoda s obzirom na one metode koje nismo odabrali te o postotku definirane pozicije u sveukupnoj konstrukciji prihoda ili rashoda, obveza te imovine.³³

³⁰ Žager L., Žager K. (1999). Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 87.

³¹ Buble, M. (2006). Osnove menadžmenta, Sinergija, Zagreb, str. 109.

³² Belak, V. (2011). Računovodstvo poduzetnika, RRIF, Zagreb, str. 55.

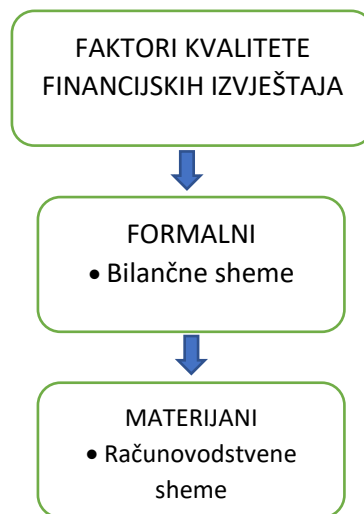
³³ Ramljak, B. (2011). Računovodstvene politike-utjecaj na izgled financijskih izvještaja, Računovodstveno-financijske informacije, br. 9, str. 3.

Računovodstvene politike često se prikazuju u bilješkama koje su priložene uz financijske izvještaje a da bi ih se moglo shvatiti važno je biti upućen koje su se politike koristile kod razrade bilješki. Također, računovodstvene politike su nadopuna za uređivanje za sve ono što nije precizno definirano HSFI-om, MRS-om ili Zakonom.

3.3. Utjecaj računovodstvenih politika na kvalitetu financijskih izvještaja

Kvalitetne informacije rezultiraju kvalitetnim financijskim izvještajima, a to se može promatrati s formalnog i materijalnog stajališta. Ukoliko se razmatra kvaliteta s formalnog stajališta, tada je dominantan osvrt na prednosti i nedostatke pojedine bilančne stavke. S druge strane, ukoliko je fokus na materijalnom stajalištu tada se promatraju računovodstvene politike. Upravo o izboru računovodstvene politike ovisi kvaliteta to jest vrijednost pojedine stavke u financijskim izvještajima.

Slika 1 pokazuje faktore kvalitete financijskih izvještaja:

Slika 1: Faktori kvalitete financijskih izvještaja

Izvor: „Računovodstvo za neračunovođe s osnovama računovodstva; Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, str.110.“

Bilanca i RDG predstavljaju temeljne financijske izvještaje, pri kojima se implementiraju određene računovodstvene politike. Važna napomena je kako utjecaj računovodstvenih politika (neizravno ili izravno) na izgled financijskih izvještaja određen sljedećim čimbenicima: ³⁴

- udio određene pozicije u ukupnoj strukturi imovine, obveza, prihoda ili rashoda,
- temeljna obilježja odabrane metode,
- obuhvaćeno vremensko razdoblje,
- ostali čimbenici.

Područja na kojima računovodstvene politike ostavljaju najveći trag su ³⁵ :

- Zalihe,
- Dugotrajna imovina i amortizacije,
- Dugoročna rezerviranja,
- Priznavanje prihoda i otpis potraživanja.

⇒ **Zalihe:** Zalihe u mnogim poduzećima predstavljaju značajan dio materijalne imovine. Odnosno, zalihe predstavljaju takvu vrstu imovine koja služi za redoviti tijek poslovanja, to jest prodaju. Temeljno načelo je da se vrednuju nabavnom trošku. Nabavni trošak uključuje izdatke koji se pojavljuju pri kupnji zaliha, zatim troškove konverzije i sve ostale troškove koji nastaju za vrijeme odvijanja procesa kada se zalihe dovode u skladište. Odnosno, na trenutnu lokaciju i trenutno stanje. Postoji mogućnost oštećenja zaliha ili zastare što povlači za sobom činjenicu da se samim tim umanjuje i vrijednost zaliha kao i iznos naknade koji bi se dobio njihovom prodajom.

Računovodstveno praćenje zaliha sirovina i materijala često se obavlja putem metoda kao što su metoda prosječnih cijena, LIFO i FIFO metoda.

³⁴ Ramljak B., (2011): Računovodstvene politike – utjecaj na izgled financijskih izvještaja, str.2.

³⁵ Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 52.

- **Metoda prosječnih cijena:**

Utrošak se evidentira po jediničnoj cijeni po jedinici mjere. Prosječna cijena izmjenjuje se s cijenom nove nabave, pa ju je potrebno iznova računati prilikom svakog utroška.

Prosječna cijena= vrijednosni saldo/količinski saldo

- **LIFO metoda:**

(engl. LIFO - last in, first out)

Označava oblik upravljanja zalihama kada se posljednje zalihe prve skidaju sa knjigovodstvenog stanja.

- **FIFO metoda:**

Drugi naziv ove metode je Metoda redosljeda jer se najprije troše oni materijali (tj. proizvod ili materijal) koji je se najprije nabavlja.

⇒ **Dugotrajna imovina:** Imovina predstavlja resurse koje kontroliraju proračunski korisnici kao rezultat prošlih događaja i događaja od kojih se u budućnosti očekuju koristi u obavljanju određene djelatnosti. Ovaj oblik imovine najčešće se javlja u materijalnom obliku i bitan je segment sveukupnih resursa kojim poduzeće raspolaže. Javlja se u oblicima poput zemljišta, tvornice, oprema, prijevozna sredstva, zgrade i sl., ali i u obliku različitih prava poput patenata, licencija, koncesija itd.

Imovina se klasificira prema vrsti, funkciji i trajnosti u obavljanju djelatnosti. Prema vrsti klasificira se na financijsku i nefinancijsku imovinu. Dugotrajna imovina je imovina koja zadržava isti pojavni oblik duže od godine dana, odnosno čiji je korisni vijek uporabe traje duže od godinu dana. Računovodstvene politike, ponajprije politike amortizacije determiniraju iznose vrijednosti dugotrajne imovine po pojedinim obračunskim razdobljima. Razlikuju se funkcionalna metodu i metoda vremenske amortizacije. Ako se razmatra utjecaj izbora računovodstvene politike na dugotrajnu imovinu tada se isključivo kvantificiraju računovodstvene politike na jednom području jer ono ujedno predstavlja i najzanimljivije područje obračuna amortizacije.³⁶

³⁶ Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 126.

⇒ **Dugoročna rezerviranja:** Dugoročna rezerviranja predstavljaju jedan od modela kako na računovodstveno i porezno dopustiv način stvoriti pričuvu to jest obvezu za očekivane troškove za koje postoji mogućnost da će proisteći kao posljedica sadašnjih aktivnosti. Menadžment poduzeća ima mogućnost da putem dugoročnog rezerviranja provede takvu vrstu politike kojom će utjecati na visinu troškova kao i na visinu dobiti u pojedinim obračunskim razdobljima. U poduzetničkoj se praksi javljaju dvojbe oko dugoročnog rezerviranja za troškove investicijskog održavanja ili za investicijska ulaganja, iako takva rezerviranja ne dopuštaju računovodstveni standardi kao ni porezni propisi. Osnovu za donošenje odluke o dugoročnim rezerviranjima pronalaze se u MRS i temeljnim računovodstvenim načelima.³⁷

⇒ **Prihodi:** Neto vrijednost je vrijednost koju karakteriziraju prihodi, a nastaje kao ishod transakcija s financijama. bilo da se radi o porezima, socijalnim doprinosima, pomoćima ili ostalim приходima. Točnije, prihodi se mogu definirati kao uvećanje ekonomskih koristi koji se posljedično javljaju zbog smanjenja obveza, odnosno povećanje imovine. Prihode treba mjeriti po fer vrijednosti primljene naknade ili potraživanja³⁸, a fer vrijednost predstavlja iznos za koji se podmiruje obveza ili razmjenjuje određena imovina između određenih osoba koje prisustvuju samovoljno i koji su ne ovisne međusobno. Prihodi će se priznati na temelju pretpostavke kada je događaj nastao i kada se prihod zajedno s rashodom zaradio, a ne onda kada uslijedi realni izdatak i primitak novaca.³⁹

³⁷ Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 140.

³⁸ Žager L., Žager K. (1999): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 101.

³⁹ Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 146.

4. ANALIZA RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA NA PRIMJERU HRVATSKOG TELEKOMA I OPTIMA TELEKOMA

4.1. Opći podaci o Hrvatskom Telekomu d.d.

HT – Hrvatski Telekom d.d.

Hrvatski Telekom dioničko je društvo koje je osnovano 28. prosinca 1998. u Republici Hrvatskoj. Može se reći da je HT u Hrvatskoj najistaknutiji davatelj telekomunikacijskih usluga kao što su mobilne i fiksne telefonije, međunarodna komunikacija, prijenos podataka i Interneta. Osnovna djelatnost HT-a je osiguravanje elektroničkih komunikacijskih usluga. Također, usluge uključuju projektiranje i izgradnju elektroničkih komunikacijskih mreža na području RH.

HT je danas pak u najvećoj mjeri u vlasništvu „Deutsche Telekom AG“ s vlasničkim udjelom od 51,7%.

„Privatni i institucionalni ulagatelji“ imaju udjel od 38,6%, „Fond hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata“ 6,8% dok „Centar za restrukturiranje i prodaju Rh“ ima udjel od 2,9%. Privatizacija je donijela učinkovitije upravljanje društvom tako da je proveden niz organizacijskih i tehnoloških promjena, a u cilju povećanja konkurentnosti. Temeljni kapital iznosi 10.244.977.390,25 kuna te je podijeljen na 80.766.229 dionica bez nominalnog iznosa.⁴⁰

4.2. Opći podaci o Optima Telekomu d.d.

Optima telekom dioničko je društvo osnovano 2004. godine u Republici Hrvatskoj. Također spada u jedan od vodećih telekomunikacijskih operatora na hrvatskom tržištu.

OT putem vlastite infrastrukture, kao i putem „bitstreama“, nudi usluge fiksne telefonije, pristupa Internetu te digitalne televizije (IPTV) na čitavom teritoriju Republike Hrvatske. Svi sustavi Optima Telekoma temelje se na najsuvremenijoj IP tehnologiji koja osigurava učinkovitu umreženost uz dominirajuće prednosti širokopoljnih DSL i optičkih veza.

Optima Telekom u većinskom je vlasništvu Zagrebačke banke d.d. koja posjeduje 40,5% dionica Optima Telekoma. Hrvatski Telekom d.d. posjeduje 19,11%, dok je ostalih 40,39% u

⁴⁰ Godišnje izvješće Hrvatskog Telekoma (2020)

[Internet], raspoloživo na: <https://www.t.ht.hr/odnosi-s-investitorima/godisnja-izvjesca> , [26.07.2021.]

rukama privatnih i institucionalnih ulagatelja. Temeljni kapital iznosi 694.432.640,00 kuna. Broj dionica je 69.443,264 nominalnog iznosa jedne dionice 10,00 kuna.⁴¹

4.3. Primijenjene računovodstvene politike dugotrajne imovine

Napomena: Razmatrat će se 2020. godina u oba poduzeća tj. i u HT-u i u OT-u.

Dugotrajna imovina = materijalna imovina + nematerijalna imovina

• Dugotrajna materijalna imovina

Nekretnine, postrojenja i oprema predstavljaju takvu vrstu materijalne imovine od koje se može očekivati korist duže od jednog perioda te koja je namijenjena za upotrebu u proizvodnji, za isporuku usluga ili robe ili koja se daje u administrativne svrhe, u zakup i slično.⁴²

Pojedinačni predmeti ove vrste imovine mjere se po trošku nabave (povijesnom trošku) umanjenom za eventualne prenesene gubitke od umanjenja vrijednosti, izuzev zemljišta koje je iskazano po trošku. To je ujedno i **početno mjerenje**, a ono uključuje⁴³ : nabavnu cijenu, uvozne carine i nepovratne poreze kod kupovine nakon odbitaka odobrenih popusta ali i sve troškove koji se izravno mogu pripisati dovođenju sredstva na mjesto i u radno stanje za namjeravanu uporabu, kao i troškove demontaže, popravljanja i slično.

Pored direktnih troškova, troškovi interno izgrađenih sredstava proporcionalno uključuju trošak neizravne (indirektne) radne snage i materijala, te administrativne troškove povezane s pružanjem usluga ili proizvodnjom.

Svi naknadni troškovi za imovinu koji ispunjavaju kriterije priznavanja, priznaju se kao imovina ili dodatak imovini a održavanje i popravci terete se u onom razdoblju kada su i nastali.

Nakon početnog priznavanja imovine, pojedinačni predmeti nekretnine, postrojenja i opreme iskazuju se po trošku koji je umanjen za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti ukoliko ih ima. Odnosno, amortizacija imovine započinje kada je imovina spremna za uporabu. Svaka stavka materijalne imovine amortizira se zasebno, a

⁴¹ Godišnje izvješće Optima Telekoma (2020)

[Internet], raspoloživo na: <https://www.optima.hr/>, [26.07.2021.]

⁴² Službeni list EU (2008): Međunarodni računovodstveni standard 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema, broj 320, t. 6.

⁴³ Službeni list EU (2008): Međunarodni računovodstveni standard 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema, broj 320, t. 16.

izračuni **amortizacije** vrše se putem linearne metode, pored koje postoje još i degresivna i funkcionalna metoda.

Linearna metoda označava amortiziranje imovine putem jednakih iznosa tijekom cijelog vijeka upotrebe ako im je promijenjen ostatak vrijednosti.⁴⁴

Kada je u pitanju **naknadno mjerenje**, postoje dvije opcije. Prva je model troška a druga je model revalorizacije. Nužno je odabrati jednu kao računovodstvenu politiku i implementirati ju na nekretnine, strojeve i opremu.⁴⁵

Model troška označava prikazivanje nekretnina, postrojenja i opreme umanjenih za trošak akumuliranih vrijednosti amortizacije i akumuliranih vrijednosti gubitaka nastalih od umanjenja nakon početnog priznavanja imovine. S druge strane, model revalorizacije označava kako poslije inicijalnog mjerenja opremu, postrojenja i nekretnine kojoj fer vrijednosti možemo izračunati treba prikazati po revaloriziranoj vrijednosti. To označava fer vrijednost koja se promatra na datum revalorizacije, a koja se također kasnije umanjuje za akumuliranu amortizaciju kao i vrijednost akumuliranih gubitaka od umanjenja.

Krajem svake izvještajne godine procjenjuje se korisni vijek trajanja, razdoblje amortizacije kao i ostatak vrijednosti, pri čemu je bitno naglasiti kako se učinak eventualne promjene obračunava u budućnosti.

Dobit ili gubitak od njihove prodaje utvrđuje se kao razlika knjigovodstvene (KV) i fakturirane vrijednosti predmetne imovine te se priznaju u RDG-u.

Točnije, ukoliko je po rezultatu revalorizacije KV veća, povećanje se priznaje u kategoriji „Ostala sveobuhvatna dobit“ te se kao revalorizacijska rezerva kumulativno priznaje u kapitalu. No, ako dobiveni rezultat revalorizacije ukazuje da je KV manja, smanjenje će se priznati u gubitku ili dobiti ali je potrebno to revalorizacijsko smanjenje izravno tretirati kao ostala sveobuhvatna dobit. No, vrijednost ne smije prijeći iznos koji kao revalorizacijska rezerva postoji za tu imovinu.

⁴⁴ Službeni list EU (2008): Međunarodni računovodstveni standard 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema, broj 320, t. 16.

⁴⁵ Službeni list EU (2008): Međunarodni računovodstveni standard 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema, broj 320, t. 29., t 30., t 31.

Prestanak priznavanja nekretnina, opreme i strojeva obilježava trenutak kada je imovina otuđena, odnosno trenutak u budućnosti kada ne možemo očekivati određenu ekonomsku korist ili otuđenje te iste imovine.⁴⁶

Tablica 1 i Tablica 2 pokazuju amortizaciju nekretnina, opreme i strojeva u upotrebi koja se vrši putem linearne primjene. Konkretno „Optima Telekom d.d.“ i „Hrvatski Telekom d.d.“ koristili su sljedeće stope:

⇒ „Optima Telekom d.d.“ (2020. godina) :

Tablica 1: „Stope amortizacije dugotrajne imovine društva „Optima Telekom d.d.“

Građevinski objekti	40 godina
Vozila	5 godina
Telekomunikacijska postrojenja i oprema	5-20 godina
Uredska oprema	4 godine
Korisnička oprema	7 godina
Mobiteli	2 godine
Zemljišta i imovina u pripremi	Ne amortiziraju se

Izvor: Optima Telekom d.d.

⇒ „Hrvatski Telekom d.d.“ (2020. godina):

Tablica 2: „Stope amortizacije dugotrajne imovine društva „Hrvatski Telekom d.d.“

Zemljišta i građevinski objekti	10-50 godina
Telekomunikacijska postrojenja i oprema:	
Kablovi	8-18 godina
Kabelska kanalizacija i cijevi	30 godina
Ostalo	2-15 godina
Oprema kod korisnika (CPE)	7 godina
Alati, vozila, IT, uredska i ostala oprema	4-15 godina
Investicije u tijeku	Ne amortiziraju se

Izvor: Hrvatski Telekom d.d.

• Dugotrajna nematerijalna imovina

⁴⁶ Službeni list EU (2008): Međunarodni računovodstveni standard 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema, broj 320, t. 67.

Općenito, nematerijalna imovina uključuje goodwill, licence, prava, software te investiranja u imovinu koja nije u našem vlasništvu, i to tijekom trajanja najma i tijekom korištenja tuđe imovine.

Nematerijalna imovina **početno se mjeri** po trošku nabave. Ona se **priznaje** jedino ako se očekuje da će Društvo i Grupa imati buduće ekonomske koristi od te imovine i ako se trošak može pouzdano izmjeriti, dok će **prestanak priznavanja** obilježiti situacija kada imovina dosegne takvo stanje da funkcionira po planu koji je za nju i namijenjen.

Nakon početnog priznavanja, način na koji će se iskazivati nematerijalna imovina upravo je trošak nabave koji je umanjen za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti. **Amortizacija** se obavlja na temelju linearne metode tijekom procijenjenog vijeka trajanja, a metoda amortizacije razmatra se jednom godišnje i to na kraju svake financijske godine.

„Amortizacija telekomunikacijske dozvole počinje se obračunavati u trenutku kada je dozvola stečena i spremna za korištenje a razdoblje amortizacije odgovara korisnom vijeku uporabe dozvole.“

Na samom početku trajanja ugovora Grupa priznaje nastale troškove kao nematerijalnu imovinu, a utvrđuje uvjete koje je potrebno ispuniti kako bi se ugovori s pružateljima sadržaja mogli priznati kao nematerijalna imovina. To su:

- Trajanje ugovora treba biti duže od godine dana
- Trošak je odrediv ili određen
- Nužno je da ugovorena prava budu trajna te troškovi iz ugovora neizbježni.

Dakle, imovina koja je priznata po tim ugovorima amortizira se tijekom trajanja ugovora. Kriteriji koji se ne zadovolje priznaju se kao trošak te su prikazani u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti pod kategorijom „Ostali troškovi“.

Za **naknadno mjerenje** i **prestanak priznavanja** vrijede ista „pravila“ kao i za dugotrajnu materijalnu imovinu.

Dugotrajnu nematerijalnu imovinu moguće je steći na razne načine te o tome ovisi i način početnog priznavanja imovine. Razlikujemo zasebno stjecanje, stjecanje pomoću državne

potpore, razmjenu imovine, stjecanje kao dio poslovnog spajanja te interno dobivenu nematerijalnu imovinu.⁴⁷

Naime, korisne vjekove trajanja nematerijalne imovine za „Optima Telekom d.d.“ i „Hrvatski Telekom d.d.“ demonstriraju Tablica 3 i Tablica 4 :

⇒ „Optima Telekom d.d.“ (2020. godina):

Tablica 3: „Korisni vjekovi trajanja društva „Optima Telekom d.d.“

Licence i prava	30 godina
Software	5 godina
Sadržaj	1,5-5 godina
Odnosi s kupcima	6,5-10,5 godina
Korisnička baza	7-11 godina
Imovina koja je u pripremi	Ne vrši se amortizacija

Izvor: „Optima Telekom d.d.“

⇒ „Hrvatski Telekom d.d.“ (2020. godina) :

Tablica 4: „Korisni vjekovi trajanja društva „Hrvatski Telekom d.d.“

Dozvole i prava:	
Radiofrekvencijski spektar u 2100 MHz frekvencijskom području	15 godina
Radiofrekvencijski spektar u 900/1800 MHz frekvencijskim područjima	13 godina
Radiofrekvencijski spektar u 800 MHz frekvencijskom području	11-12 godina
Radiofrekvencijski spektar u 1800 MHz frekvencijskom području	10 godina
Radiofrekvencijski spektar u 2600 MHz frekvencijskom području	6 godina
Radiofrekvencijski spektar za digitalne televizije za multiplekse	10 godina
Software, sadržaj i ostala imovina	2-5 godina ili prema trajanju ugovora
Odnosi s kupcima	6,5-10,5 godina
Brand	Neograničen
HAKOM licence	Neograničen

⁴⁷ Službeni list EU (2008): Međunarodni računovodstveni standard 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema, broj 320, t. 27., t 33., t 44., t 45., t 52., t 54., t 57.

Dugoročni ugovori s kupcima	1,5-7 godina
Imovina u pripremi	Ne amortizira se

Izvor: „Hrvatski Telekom d.d.“

4.4. Primijenjene računovodstvene politike financijske imovine

Napomena: Razmatrat će se 2020. godina u oba poduzeća tj. i u HT-u i u OT-u.

Dugotrajnu financijsku imovinu označavaju investiranja kao što su: dugoročni krediti povezanih društava, dugoročna investiranja u druga društva s ciljem realiziranja određenog udjela u dobiti i prihodu, dugoročna rezerviranja u vrijednosne papire u inozemstvu i zemlji boravka, dugoročni depoziti kod financijskih institucija (banke i druge), udjeli ostvareni u povezanim društvima (dionice), udjel u dobiti i kapitalu (isplata dividendi) u d.d.-u. Ukoliko se ulaže u trgovačka društva, tada se primjenjuju razne metode obračuna ulaganja s obzirom na postotak udjela to jest vlasništva.

Razlikujemo financijsku imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti putem RDG-a, financijsku imovinu raspoloživu za prodaju, dane zajmove i potraživanja te ulaganja koja se drže do dospjeća.

Općenito, financijska imovina **počinje se priznavati** (ali i prestaje) na datum transakcije ili datum plaćanja. **Inicijalno se mjeri** putem fer vrijednosti koja je uvećana za troškove transakcije (izuzev financijske imovine po fer vrijednosti u RDG-u). Poslije inicijalnog (početnog) priznavanja investicije se kategoriziraju kao financijska imovina koja se spremna za daljnji otkup.

⇒ Dakle, putem Tablice 5 prikazat će se **početno mjerenje** financijske imovine:

Tablica 5: „Početno mjerenje financijske imovine“

Vrste financijske imovine:	Početno mjerenje	
	Vrijednost +Troškovi transakcije	
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz RDG	Fer vrijednost dane naknade	RDG
Ulaganja koja se čuvaju do dospjeća	Ukupan trošak stjecanja: FV + troškovi transakcije	
Potraživanja i zajmovi	Ukupan trošak stjecanja: FV dane naknade + troškovi transakcije	
Financijska imovina spremna za daljnju prodaju	Ukupan trošak stjecanja: FV dane naknade + troškovi transakcije	

Izvor: Autorov prikaz

Kada je u pitanju **naknadno priznavanje** to jest mjerenje, financijska imovina mjeri se po fer vrijednosti bez da su se smanjili transakcijski troškovi koji se pojavljuju prilikom otuđenja ili prodaje imovine, osim ako su u pitanju zajmovi, investiranja koja se čuvaju do dospijeca, potraživanja te investiranja u vlasničke instrumente.⁴⁸

⇒ Naknadno mjerenje financijske imovine pokazuje Tablica 6:

Tablica 6: „Naknadno mjerenje financijske imovine“

Vrste financijske imovine:	Početno mjerenje	
	NAČIN	EFEKTI
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz RDG	FV	RDG
Investiranja koja se čuvaju do dospijeca	Amortizirani trošak-EKS	RDG
Potraživanja i zajmovi	Amortizirani trošak-EKS	RDG
Financijska imovina spremna za daljnju prodaju	FV	Izvještaj o promjenama kapitala

Izvor: Autorov prikaz

Potrebno je napomenuti kako Grupa ima poslovni model to jest način na koji se upravlja imovinom kako bi se ostvarili novčani tijekovi, neovisno o tome jesu li ciljevi grupe isključivo prikupljanje ugovornih novčanih tijekova od imovine ili dodatno prikupljanje novčanih tokova koji proizlaze iz prodaje imovine. Ukoliko se ništa od navedenog ne može primijeniti, tada slijedi mjerenje po fer vrijednosti putem RDG-a.

⇒Dodatno, u nastavku slijede objašnjenja za dužničke i vlasničke instrumente.

• **Dužnički instrumenti:** Za vrednovanje dužničkih instrumenata koji se drže važno je znati koji poslovni model vrijedni pojedinačno za svakog od njih.

⁴⁸ Službeni list EU (2008): Međunarodni računovodstveni standard 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema, broj 320, t. 46.

- **Mjerenje:** po amortiziranom trošku ukoliko nema naznake za prodaju već za držanje do dospijeća, te ako se novčani tokovi isključivo sastoje od kamate i glavnice. Ako se instrumenti namjeravaju prodati, djelomično ili u cijelosti, tada slijedi mjerenje po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit uz naknadnu reklasifikaciju u RDG. U svim ostalim slučajevima slijedi mjerenje po fer vrijednosti kroz RDG.

Potraživanja prodana agenciji za naplatu potraživanja klasificirana su u kategoriji „Držanje radi naplate“ a mjere se po amortiziranom trošku.

- **Vlasnički instrumenti:**

Uključuju strateška ulaganja te predstavljaju ugovore koji pružaju dokaz o ostatku udjela u imovini subjekta nakon izuzimanja svih njegovih obveza. Vlasničke instrumente koje izdaju Grupa i Društvo iskazuju se u iznosu ostvarenih prihoda koji su umanjeni za izravne troškove izdavanja.

- **Mjerenje:** kroz sveobuhvatnu dobit bez naknadne reklasifikacije u RDG. Stjecanje i prodaja strateških ulaganja temelje se na razmatranjima poslovne politike. Dividende se priznaju u RDG-u kada ne predstavljaju otplatu glavnice.

4.5. Primijenjene računovodstvene politike rezerviranja

Napomena: I za njih se razmatra 2020. godina u oba poduzeća tj. i u HT-u i u OT-u.

Rezerviranje se **priznaje** isključivo u slučaju kada Grupa i Društvo imaju postojeću zakonsku ili izvedenu obvezu kao rezultat prošlog događaja, te ukoliko postoje naznake da će doći do odljeva sredstava u svrhu podmirenja obveza.

Rezerviranja se razmatraju na svaki datum izvješća o financijskom položaju te se prilagođavaju kako bi reflektirala najbolju trenutnu procjenu.

U situacijama kada je bitan učinak vremenske vrijednosti novca, tada će iznos rezerviranja činiti sadašnja vrijednost izdataka za koje se očekuje da će biti potrebni za podmirenje obveze. Ukoliko se koristi diskontiranje, povećanje rezerviranja koje odražava protok vremena priznat će se kao financijski trošak.

„Rezerviranja za otpremnine priznaju su kada Grupa ima obvezu da raskine ugovore o radu sa zaposlenicima, to jest kada postoji formalan plan za raskid ugovora o radu koji je bez realne mogućnosti povlačenja. Rezerviranja za otpremnine obračunata su u iznosima plaćenim ili koji se očekuju da će biti isplaćeni ali i u slučaju programa zbrinjavanja viška radnika. Porezi i naknade, kao što su porezi osim poreza na dobit i propisanih naknada na temelju podataka koji se odnose na razdoblje prije nastale obveze plaćanja, priznaju se kao obveza u trenutku nastupa obvezujućeg događaja koji rezultira plaćanjem poreza, kako je utvrđeno od strane zakona koji utvrđuje obvezu plaćanja. Ukoliko je porez plaćen prije obvezujućeg događaja, priznaje se kao pretporez. Grupa koristi određenu imovinu za koju se očekuje da će se ostvariti troškovi demontaže i obnove. Rezerviranje se priznaje u visini novčanih odljeva koji se očekuju s danom prestanka korištenja te imovine, koji su po prirodi dugoročni i uglavnom se odnose na razdoblje do 20 godina od početka upotrebe imovine.“

4.6. HT – Konkretni podaci za dugotrajnu imovinu, financijsku imovinu i rezerviranja

• Dugotrajna imovina:

* svi iznosi izraženi su u milijunima kuna, stanje na dan 31. prosinca 2020.

Slika 2 predočava obračun amortizacije materijalne imovine za HT:

1 - Nekretnine, postrojenja i oprema					
	Zemljište i građevinski objekti	Telekom postrojenja i oprema	Alati, vozila, IT i uređajna oprema	Investicije u tijeku	Ukupno
	milijuni kuna	milijuni kuna	milijuni kuna	milijuni kuna	milijuni kuna
Stanje na dan 1. siječnja 2019. godine					
Nabavna vrijednost	2.494	14.520	959	574	18.547
Ispravak vrijednosti	(1.555)	(9.948)	(827)	-	(12.350)
Neto knjigovodstvena vrijednost	939	4.552	132	574	6.197
Kretanja tijekom 2019. godine					
Početa neto knjigovodstvena vrijednost	939	4.552	132	574	6.197
Prijenos na imovinu s pravom korištenja	(4)	-	(9)	-	(13)
Sjecaње podružnice	-	1	-	-	1
Povećanja	6	401	24	771	1.202
Prijenosi	4	259	33	(359)	(33)
Prijenos na imovinu klasificiranu kao imovinu namijenjenu za prodaju	(68)	-	-	-	(68)
Smanjenja	(28)	(1)	(5)	(2)	(36)
Amortizacija tekuće godine	(72)	(722)	(59)	-	(853)
Gubitak od umanjenja vrijednosti	-	(24)	-	(2)	(26)
Effekt tečajnih razlika	1	-	2	-	3
Neto knjigovodstvena vrijednost	778	4.464	118	1.012	6.372
Stanje na dan 31. prosinca 2019. godine					
Nabavna vrijednost	2.320	14.782	975	1.014	19.091
Ispravak vrijednosti	(1.542)	(10.318)	(857)	(2)	(12.719)
Neto knjigovodstvena vrijednost	778	4.464	118	1.012	6.372
Kretanja tijekom 2020. godine					
Početa neto knjigovodstvena vrijednost	778	4.464	118	1.012	6.372
Povećanja	53	846	54	150	1.105
Prijenosi	129	723	108	(948)	(8)
Prijenos na imovinu s pravom korištenja	(2)	-	-	-	(2)
Smanjenja	(3)	(2)	(1)	(1)	(7)
Amortizacija tekuće godine	(24)	(799)	(72)	-	(945)
Gubitak od umanjenja vrijednosti	-	(20)	-	(2)	(22)
Effekt tečajnih razlika	3	5	(1)	-	7
Neto knjigovodstvena vrijednost	884	5.217	208	191	6.500

	Zemljište i građevinski objekti	Telekom postrojenja i oprema	Alati, vozila, IT i uređajna oprema	Investicije u tijeku	Ukupno
	milijuni kuna	milijuni kuna	milijuni kuna	milijuni kuna	milijuni kuna
Stanje na dan 31. prosinca 2020. godine					
Nabavna vrijednost	2.500	16.353	1.137	195	20.185
Ispravak vrijednosti	(1.616)	(11.136)	(929)	(4)	(13.685)
Neto knjigovodstvena vrijednost	884	5.217	208	191	6.500

Slika 2: Dugotrajna materijalna imovina, „Hrvatski Telekom d.d.“

Izvor: „Hrvatski Telekom d.d.“

Navedena slika pokazuje da se obračun amortizacije materijalne imovine za HT vrši na nabavnu vrijednost, a iskazani su sljedeći iznosi:

- Amortizacija zemljišta i građevinskih objekata: 74 milijuna kuna
- Amortizacija Telekom postrojenja i opreme: 799 milijuna kuna
- Amortizacija alata, vozila i uredske opreme: 72 milijuna kuna
- Investicije u tijeku: Nisu se amortizirale

Ukupno: 945 milijuna kuna

Slika 3 ukazuje na obračun amortizacije nematerijalne imovine HT-a:

	Nematerijalna imovina					Ukupno milijuni kuna
	Dozvole milijuni kuna	Softver milijuni kuna	Goodwill milijuni kuna	Ostala imovina milijuni kuna	Investicije u tijeku milijuni kuna	
Stanje na dan 1. siječnja 2019. godine						
Nabavna vrijednost	806	4.217	496	2.144	236	7.899
Ispravak vrijednosti	(355)	(3.504)	(40)	(1.461)	-	(5.360)
Neto knjigovodstvena vrijednost	451	713	456	683	236	2.539
Kretanja tijekom 2019. godine						
Početna neto knjigovodstvena vrijednost	451	713	456	683	236	2.539
Prijenos na imovinu s pravom korištenja	-	-	-	(104)	-	(104)
Stjecanje podružnice	44	2	40	49	-	135
Povećanja	15	271	-	243	170	699
Prijenosi	-	204	-	175	(346)	33
Otuđenja	-	-	-	(35)	-	(35)
Amortizacija tekuće godine	(60)	(388)	-	(430)	-	(878)
Gubitak od umanjenja vrijednosti	-	(5)	(52)	-	-	(57)
Efekt tečajnih razlika	1	2	-	-	-	3
Neto knjigovodstvena vrijednost	451	799	444	581	60	2.335
Stanje na dan 31. prosinca 2019. godine						
Nabavna vrijednost	866	4.696	536	2.438	60	8.596
Ispravak vrijednosti	(415)	(3.897)	(92)	(1.857)	-	(6.261)
Neto knjigovodstvena vrijednost	451	799	444	581	60	2.335
Kretanja tijekom 2020. godine						
Početna neto knjigovodstvena vrijednost	451	799	444	581	60	2.335
Ostalo	-	-	9	3	-	12
Povećanja	-	297	-	324	98	719
Prijenosi	11	189	-	(75)	(117)	8
Amortizacija tekuće godine	(64)	(377)	-	(441)	-	(882)
Gubitak od umanjenja vrijednosti	-	(1)	(20)	-	-	(21)
Efekt tečajnih razlika	2	1	1	1	2	7
Gubitak od umanjenja vrijednosti	-	(5)	(52)	-	-	(57)
Efekt tečajnih razlika	1	2	-	-	-	3
Neto knjigovodstvena vrijednost	400	908	434	393	43	2.178
Stanje na dan 31. prosinca 2020. godine						
Nabavna vrijednost	879	5.183	546	2.689	43	9.340
Ispravak vrijednosti	(479)	(4.275)	(112)	(2.296)	-	(7.162)
Neto knjigovodstvena vrijednost	400	908	434	393	43	2.178

Slika 3: „Dugotrajna nematerijalna imovina, „Hrvatski Telekom d.d.“

Izvor: „Hrvatski Telekom d.d.“

Navedena slika pokazuje obračun amortizacije nematerijalne imovine HT-a u sljedećim vrijednostima:

- Amortizacija dozvola: 64 milijuna kuna
- Amortizacija Softwarea: 377 milijuna kuna
- Amortizacija Goodwilla: Nije se amortizirao
- Amortizacija ostale imovine: 441 milijuna kuna
- Investicije u tijeku: Nisu se amortizirale

Ukupno: 882 milijuna kuna

Nadalje, na temelju Slike 4 razmatra se umanjene vrijednosti kao i amortizacija dugotrajne imovine za HT:

Amortizacija i umanjenje vrijednosti dugotrajne imovine	2020. godina milijuni kuna	2019. godina milijuni kuna
Amortizacija nekretnina, postrojenja i opreme i ulaganja u nekretnine	946	854
Amortizacija nematerijalne imovine	882	878
	1.828	1.732
Gubitak od umanjenja vrijednosti materijalne i nematerijalne imovine	23	33
Gubitak od umanjenja vrijednosti goodwill-a	20	52
Amortizacija imovine s pravom korištenja	364	330
	2.235	2.147

Slika 4: „Amortizacija i umanjenje vrijednosti dugotrajne imovine“

Izvor: „Hrvatski Telekom d.d.“

Postavljena slika zapravo je sažeti prikaz amortizacije i umanjenja vrijednosti za dugotrajnu materijalnu i dugotrajnu nematerijalnu imovinu HT-a.

Slika 5, kao i Slika 6 pokazuje financijsku imovinu za odabrane telekomunikacije:

• Financijska imovina

* svi iznosi izraženi su u milijunima kuna, stanje na dan 31. prosinca 2020.

Imovina klasificirana kao namijenjena za prodaju

	31. prosinca 2020. milijuni kuna	31. prosinca 2019. milijuni kuna
Imovina klasificirana kao namijenjena za prodaju	2	68
	2	68

Društvo je potpisalo ugovor o prodaji s tvrtkom Manas d.o.o. na kraju 2019. godine za prodaju zemljišta i imovine s realizacijom u prvom tromjesečju 2020. U skladu s MSFI 5, neto knjigovodstvena vrijednost na kraju godine prenesena je iz imovine, postrojenja

i opreme u imovinu klasificiranu kao namijenjenu za prodaju. U 2020. godini dobit od prodaje imovine klasificirane kao namijenjena za prodaju iznosi je 12 milijuna kuna.

Potraživanja od kupaca i ostala potraživanja

	31. prosinca 2020. milijuni kuna	31. prosinca 2019. milijuni kuna
Potraživanja od kupaca	148	153
Zajmovi zaposlenicima	71	76
Ostala potraživanja	6	14
Dugotrajni financijski instrumenti	225	392
Predujmovi regulatoru	103	243
Ukupna dugotrajna potraživanja i ostala potraživanja	328	344
Potraživanja od kupaca	1.452	1.425
Zajmovi zaposlenicima	18	20
Ostala potraživanja	54	35
Kratkotrajni dio	1.524	1.480
	1.852	1.824

Analiza dospjeća potraživanja od kupaca i ugovorne imovine na 31. prosinca 2020. godine je kako slijedi:

	Ukupno milijuni kuna	Tekući dio milijuni kuna	31-60 dana milijuni kuna	61-90 dana milijuni kuna	91-180 dana milijuni kuna	>180 dana milijuni kuna
31. prosinca 2020.						
Stopa očekivanog kreditnog gubitka		0,01-8,0%	0,07-20,0%	0,07-45,28%	0,23-82,82%	0,65-100%
Bruto iznos potraživanja od kupaca	2.421	1.375	45	21	31	949
Ispravak vrijednosti potraživanja	(969)	(24)	(5)	(3)	(14)	(923)
Neto iznos potraživanja od kupaca	1.452	1.351	40	18	17	26
Bruto iznos ugovorne imovine	298	298	-	-	-	-
Ispravak vrijednosti ugovorne imovine	(25)	(25)	-	-	-	-
Neto iznos ugovorne imovine	273	273	-	-	-	-

Analiza dospjeća potraživanja od kupaca i ugovorne imovine na 31. prosinca 2019. godine je bila kako slijedi:

	Ukupno milijuni kuna	Tekući dio milijuni kuna	31-60 dana milijuni kuna	61-90 dana milijuni kuna	91-180 dana milijuni kuna	>180 dana milijuni kuna
31. prosinca 2019.						
Stopa očekivanog kreditnog gubitka		0,27-7,0%	0,80-17,97%	0,80-27,0%	0,80-63,35%	0,80-100%
Bruto iznos potraživanja od kupaca	2.510	1.252	72	19	78	1.089
Ispravak vrijednosti potraživanja	(1.085)	(21)	(4)	(2)	(6)	(1.052)
Neto iznos potraživanja od kupaca	1.425	1.231	68	17	72	37
Bruto iznos ugovorne imovine	302	302	-	-	-	-
Ispravak vrijednosti ugovorne imovine	(21)	(21)	-	-	-	-
Neto iznos ugovorne imovine	281	281	-	-	-	-

Na dan 31. prosinca 2020. godine, potraživanja u nominalnoj vrijednosti od 969 milijuna kuna (31. prosinca 2019. godine: 1.085 milijuna kuna) su potpuno vrijednosno usklađena.

U slijedećoj tablici objašnjene su promjene ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca i ugovorne imovine po pojednostavljenom ECL modelu između početka i kraja godišnjeg razdoblja:

	Ugovorna imovina milijuni kuna	Potraživanja od kupaca milijuni kuna
Stanje na dan 1. siječnja 2020. godine	21	1.085
Promjene u procjenama i pretpostavkama	5	89
Prestanak priznavanja financijske imovine tijekom razdoblja	-	(18)
Ukupan iznos vrijednosnog usklađenja potraživanja od kupaca i ugovorne imovine tijekom razdoblja	5	71
Otpis	(1)	(187)
Stanje na dan 31. prosinca 2019. godine	25	969
	Ugovorna imovina milijuni kuna	Potraživanja od kupaca milijuni kuna
Stanje na dan 1. siječnja 2019. godine	15	1.193
Promjene u procjenama i pretpostavkama	6	96
Uklidanje prepoznavanje financijske imovine tijekom razdoblja	-	(29)
Ukupan iznos vrijednosnog usklađenja potraživanja od kupaca i ugovorne imovine tijekom razdoblja	6	67
Otpis	-	(175)
Stanje na dan 31. prosinca 2019. godine	21	1.085

Slika 5: Financijska imovina, „Hrvatski Telekom d.d.“

Izvor: „Hrvatski Telekom d.d.“

Vrijednost imovine koja je klasificirana kao namijenjena za prodaju na dan 31. prosinca 2020. godine iznosi 2 milijuna kuna. Ukoliko promatramo potraživanja od kupaca i ostala potraživanja, tada uočavamo da je vrijednost dugotrajnih financijskih instrumenata 225 milijuna kuna, a čini ih zbroj iznosa potraživanja od kupaca, zajmova zaposlenicima i ostala potraživanja. Ukoliko na to dodamo iznos od 103 milijuna kuna, odnosno vrijednost

predujmova regulatoru dobijemo iznos od 328 milijuna kuna. Sve to čini ukupna dugotrajna potraživanja i ostala potraživanja. Kratkotrajni dio iznosi 1.524 milijuna kuna a sastoji se od zbroja ostalih potraživanja, zajmova zaposlenicima te od potraživanja od kupaca. Ukupni iznos: 1.852 milijuna kuna

Novac, novčani ekvivalenti i bankovni depoziti			c) Garantni depoziti			
a) Novac i novčani ekvivalenti			Kratkoročni		Dugoročni	
Novac i novčani ekvivalenti sastoje se od sljedećih iznosa:	31. prosinca 2020. milijuni kuna	31. prosinca 2019. milijuni kuna	31. prosinca 2020. milijuni kuna	31. prosinca 2019. milijuni kuna	31. prosinca 2020. milijuni kuna	31. prosinca 2019. milijuni kuna
Novac u banci i blagajni	1.862	1.298	-	-	-	-
Komercijalni papiri	1.079	1.079	1	1	3	3
Oročeni depoziti s dospeljećem do 3 mjeseca	62	365	1	1	3	3
	3.003	2.762	1	1	3	3

b) Pregled novca i novčanih ekvivalenata i oročeni depozita po valutama		
	31. prosinca 2020. milijuni kuna	31. prosinca 2019. milijuni kuna
HRK	1.671	2.093
EUR	1.209	556
GBP	-	2
USD	103	94
BAM	19	16
GBP	1	1
	3.003	2.762

Slika 6: Financijska imovina, „Hrvatski Telekom d.d.“

Izvor: „Hrvatski Telekom d.d.“

Novac, novčani ekvivalenti i bankovni depoziti u 2020. godini iznosili su 3.003 milijuna kuna, a sastojali su se od ukupnih zbrojeva novca u banci i blagajni, komercijalnih papira te oročeni depozita s dospeljećem do 3 mjeseca. Iznosi su kako slijedi: novac u banci i blagajni 1.862 milijuna kuna, komercijalni papiri 1.079 milijuna kuna i oročeni depoziti s dospeljećem do 3 mjeseca u svoti od 62 tisuće kuna.

• Rezerviranja:

* svi iznosi izraženi su u milijunima kuna, stanje na dan 31. prosinca 2020.

Sljedeća slika, odnosno Slika 7 predočava rezerviranja za HT:

• Rezerviranja

	Sudski sporovi milijuni kuna	Troškovi demontaže i obnove milijuni kuna	Ukupno milijuni kuna
Stanje na dan 1. siječnja 2020. godine	49	28	77
Povećanja	13	-	13
Iskorištenje	(17)	-	(17)
Neto promjena	(2)	-	(2)
Trošak kamate	-	2	2
Stanje na dan 31. prosinca 2020. godine	43	30	73

Sudski sporovi

Na dan 31. prosinca 2020. godine Grupa ima rezerviranja za nekoliko sudskih sporova i tužbi za koje je Uprava ocijenila da je vjerojatno da će biti riješeni protiv Grupe.

Troškovi demontaže i obnove

Troškovi demontaže i obnove prvenstveno nastaju u slučaju izgradnje telekomunikacijskih građevina na nekretninama trećih strana. Grupa svake godine preispituje potrebne rezervacije.

Slika 7: Rezerviranja, „Hrvatski Telekom d.d.“

Izvor: „Hrvatski Telekom d.d.“

„Hrvatski Telekom d.d.“ rezerviranja je iskoristio za sudske sporove kao i za troškove demontaže i obnove, a iznosi su prikazani u milijunima kuna:

- Rezerviranja na dan 01.siječnja 2020.godine:

-Sudski sporovi: 49 milijuna kuna

-Troškovi demontaže i obnove: 28 milijun kuna

Ukupan iznos: 77 milijuna kuna

- Rezerviranja na dan 31.siječnja 2020.godine:

-Sudski sporovi: 43 milijuna kuna

-Troškovi demontaže i obnove: 30 milijuna kuna

Ukupan iznos: 73 milijuna kuna

Iz navedenog slijedi kako je iskorišteni iznos rezerviranja iznosio 4 milijuna kuna.

4.7. OT – Konkretni podaci za dugotrajnu imovinu, financijsku imovinu i rezerviranja

U nastavku će biti prikazani podaci iz 2020. godine društva Optima Telekom d.d. za dugotrajnu materijalnu imovinu, odnosno nekretnine, postrojenja i opremu koja se veže za Grupu i Društvo, kao i za dugotrajnu nematerijalnu imovinu. Također, prikazat će se i sažetak amortizacije i troška umanjenja vrijednosti za dugotrajnu imovinu.

Slika 8, kao i slika 9 pokazuje dugotrajnu materijalnu imovinu za odabrane telekomunikacije:

• Dugotrajna imovina:

NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA							
Grupa	Zemljište i građevinski objekti	Telekom postrojenja i oprema	Vozila	Umjetnička djela	Ulaganja u tuđu imovinu	Imovina u izgradnji	Ukupno materijalna imovina
Stanje 1. siječnja 2019.							
Nabavna vrijednost	13.273	914.078	298	47	22.976	16.296	966.968
Akumulirana amortizacija i gubici od umanjenja vrijednosti	(4.215)	(611.044)	(231)	-	(22.148)	-	(637.638)
Neto knjigovodstvena vrijednost	9.058	303.034	67	47	828	16.296	329.330
Za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.							
Početna neto knjigovodstvena vrijednost nakon prilagodbe (MSFI)	3.873	303.034	67	47	828	16.296	324.145
Povećanja	6	13.913	-	-	98	29.758	43.775
Prijenos iz imovine u pripremi	-	31.019	-	-	44	(31.063)	-
Trošak amortizacije	(167)	(47.016)	(13)	-	(275)	-	(47.471)
Prodaja i rashodovanja	-	(1.150)	-	-	-	-	(1.150)
Neto knjigovodstvena vrijednost	3.712	299.800	54	47	695	14.991	319.299
Stanje 31. prosinca 2019.							
Nabavna vrijednost	6.428	927.288	262	47	23.117	14.991	972.133
Akumulirana amortizacija i gubici od umanjenja vrijednosti	(2.716)	(627.488)	(208)	-	(22.422)	-	(652.834)
Neto knjigovodstvena vrijednost	3.712	299.800	54	47	695	14.991	319.299
Za godinu koja je završila 31. prosinca 2020.							
Početna neto knjigovodstvena vrijednost	3.712	299.800	54	47	695	14.991	319.299
Povećanja	-	11.454	-	-	743	28.630	40.827
Prijenos iz imovine u pripremi	-	27.018	-	-	-	(27.018)	-
Trošak amortizacije	(163)	(49.766)	-	-	(301)	-	(50.230)
Prodaja i rashodovanja	(18)	(936)	-	-	-	-	(956)
Neto knjigovodstvena vrijednost	3.531	287.568	54	47	1.137	16.603	308.940
Stanje 31. prosinca 2020.							
Nabavna vrijednost	6.249	963.771	262	47	23.862	16.603	1.010.794
Akumulirana amortizacija i gubici od umanjenja vrijednosti	(2.718)	(676.203)	(208)	-	(22.725)	-	(701.854)
Neto knjigovodstvena vrijednost	3.531	287.568	54	47	1.137	16.603	308.940

Najznačajnija povećanja i smanjenja nekretnina postrojenja i opreme tijekom 2020. godine odnose se na ulaganja u postrojenja i opremu vezanu uz telekom. Na dan 31. prosinca 2020. godine neto knjigovodstvena vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme danih kao instrument osiguranja iznosila je 61.386 tisuća kuna (2019: 70.430 tisuća kuna). Prema predstečajnoj nagodbi zadržava založna prava na imovinu radi osiguranja svojih tražbina do isplate.

Slika 8: Dugotrajna imovina Grupe „Optima Telekoma d.d.“

Izvor: „Optima Telekom d.d.“

Navedena slika pokazuje da se obračun amortizacije materijalne imovine za Grupu OT-a vrši na nabavnu vrijednost, a iskazani su sljedeći iznosi:

* svi iznosi izraženi su u tisućama kuna, stanje na dan 31. prosinca 2020.

- Amortizacija zemljišta i građevinskih objekata: 163 kune
- Amortizacija Telekom postrojenja i opreme: 49.766 tisuća kuna
- Amortizacija vozila: Nije amortizirano
- Amortizacija umjetničkih djela: Nije amortizirano

- Amortizacija ulaganja u tuđu imovinu: 301 kunu
- Amortizacija imovine u izgradnji: Nije amortizirano

Ukupno: 50.230 tisuća kuna

NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA (nastavak)							
Društvo	Zemljište i građevinski objekti	Telekom postrojenja i oprema	Vozila	Umjetnička djela	Ulaganja u tuđu imovinu	Imovina u izgradnji	Ukupno materijalna imovina
Stanje 1. siječnja 2019.							
Nabavna vrijednost	8.730	906.456	178	47	22.975	17.342	955.728
Akumulirana amortizacija i gubici od umanjenja vrijednosti	(2.262)	(604.388)	(164)	-	(22.148)	-	(628.962)
Neto knjigovodstvena vrijednost	6.468	302.068	14	47	827	17.342	326.766
Za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.							
Početna neto knjigovodstvena vrijednost	1.283	302.068	14	47	827	17.342	321.581
Povećanja	-	13.848	-	-	98	29.758	43.704
Prijenos iz imovine u pripremi	-	31.020	-	-	44	(31.064)	-
Trošak amortizacije	(45)	(47.016)	(14)	-	(274)	-	(47.349)
Prodaja i rashodovanja	-	(1.150)	-	-	-	-	(1.150)
Neto knjigovodstvena vrijednost	1.238	298.770	-	47	695	16.036	316.786
Stanje 31. prosinca 2019.							
Nabavna vrijednost	1.878	919.908	142	47	23.117	16.036	961.128
Akumulirana amortizacija i gubici od umanjenja vrijednosti	(640)	(621.138)	(142)	-	(22.422)	-	(644.342)
Neto knjigovodstvena vrijednost	1.238	298.770	-	47	695	16.036	316.786
Za godinu koja je završila 31. prosinca 2020.							
Početna neto knjigovodstvena vrijednost	1.238	298.770	-	47	695	16.036	316.786
Povećanja	-	11.455	-	-	743	28.630	40.828
Prijenos iz imovine u pripremi	-	27.018	-	-	-	(27.018)	-
Trošak amortizacije	(44)	(49.763)	-	-	(301)	-	(50.108)
Prodaja i rashodovanja	-	(939)	-	-	-	-	(939)
Neto knjigovodstvena vrijednost	1.194	286.541	-	47	1.137	17.648	306.567
Stanje 31. prosinca 2020.							
Nabavna vrijednost	1.878	956.390	142	47	23.860	17.648	999.965
Akumulirana amortizacija i gubici od umanjenja vrijednosti	(684)	(669.849)	(142)	-	(22.723)	-	(693.398)
Neto knjigovodstvena vrijednost	1.194	286.541	-	47	1.137	17.648	306.567

Najznačajnija povećanja i smanjenja nekretnina postrojenja i opreme tijekom 2020. godine odnose se na ulaganja u postrojenja i opremu vezanu uz telekom. Na dan 31. prosinca 2020. godine neto knjigovodstvena vrijednost nekretnina, postrojenja i oprema danih kao instrument osiguranja iznosila je 61.386 tisuća kuna (2019: 70.430 tisuća kuna). Prema predstečajnoj nagodbi vjerovnik zadržava založna prava na imovinu radi osiguranja svojih tražbina do isplate.

Slika 9: Dugotrajna materijalna imovina Društva „Optima Telekom d.d.“

Izvor: „Optima Telekom d.d.“

Navedena slika pokazuje da se obračun amortizacije materijalne imovine za Grupnu OT-a vrši na nabavnu vrijednost, a iskazani su sljedeći iznosi:

* svi iznosi izraženi su u tisućama kuna, stanje na dan 31. prosinca 2020.

- Amortizacija zemljišta i građevinskih objekata: 44 kune
- Amortizacija Telekom postrojenja i opreme: 49.763 tisuća kuna
- Amortizacija vozila: Nije amortizirano
- Amortizacija umjetničkih djela: Nije amortizirano
- Amortizacija ulaganja u tuđu imovinu: 301 kunu
- Amortizacija imovine u izgradnji: Nije amortizirano

Ukupno: 50.108 tisuća kuna

Slika 10, te Slika 11 pokazuju dugotrajnu nematerijalnu imovinu Grupe i Društva za OT:

NEMATERIJALNA IMOVINA						
Grupa	Koncesije i prava	Softver	Imovina u pripremi i ostala imovina	Goodwill	Ostala imovina //	Ukupno nematerijalna imovina
Stanje 1. siječnja 2019.						
Nabavna vrijednost	38.018	146.912	-	87.629	96.357	367.916
Akumulirana amortizacija i gubici od umanjenja vrijednosti	(24.939)	(117.733)	-	(40.000)	(34.758)	(217.430)
Neto knjigovodstvena vrijednost	13.079	29.179	-	47.629	60.599	150.486
Za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.						
Početna neto knjigovodstvena vrijednost	13.079	29.179	-	47.629	60.599	150.486
Povećanja	28.399	3.265	13.585	-	-	45.249
Prijenos iz imovine u pripremi	13	13.672	(13.585)	-	-	-
Trosak amortizacije	(24.212)	(8.174)	-	-	(10.583)	(40.974)
Neto knjigovodstvena vrijednost	17.274	39.842	-	47.629	50.016	154.761
Stanje 31. prosinca 2019.						
Nabavna vrijednost	42.075	163.749	-	87.629	96.356	388.809
Akumulirana amortizacija i gubici od umanjenja vrijednosti	(24.801)	(123.907)	-	(40.000)	(45.340)	(234.048)
Neto knjigovodstvena vrijednost	17.274	39.842	-	47.629	50.016	154.761
Za godinu koja je završila 31. prosinca 2020.						
Početna neto knjigovodstvena vrijednost	17.274	39.842	-	47.629	50.016	154.761
Povećanja	29.862	4.242	11.140	-	-	45.244
Prijenos iz imovine u pripremi	-	11.140	(11.140)	-	-	-
Trosak amortizacije	(29.332)	(8.213)	-	-	(10.583)	(48.128)
Neto knjigovodstvena vrijednost	17.804	47.011	-	47.629	39.433	151.877
Stanje 31. prosinca 2020.						
Nabavna vrijednost	50.041	179.131	-	87.629	96.356	412.157
Akumulirana amortizacija i gubici od umanjenja vrijednosti	(32.237)	(132.120)	-	(40.000)	(55.923)	(260.280)
Neto knjigovodstvena vrijednost	17.804	47.011	-	47.629	39.433	151.877

// Ostala nematerijalna imovina odnosi se na ulaganje u brand te korisničku bazu nastalu prilikom stjecanja društva H1 Telekom.

Slika 10: Dugotrajna nematerijalna imovina Grupe „Optima Telekom d.d.“

Izvor: „Optima Telekom d.d.“

Navedena slika pokazuje da se obračun amortizacije nematerijalne imovine za Grupnu OT-a vrši na nabavnu vrijednost, a iskazani su sljedeći iznosi:

* svi iznosi izraženi su u tisućama kuna, stanje na dan 31. prosinca 2020.

- Amortizacija koncesije i prava: 29.332 tisuće kuna
- Amortizacija Softwarea: 8.213 tisuća kuna
- Amortizacija imovine u pripremi i ostale imovine: Nije amortizirano
- Amortizacija Goodwilla: Nije amortizirano
- Amortizacija ostale imovine (ulaganje u brand i korisničku bazu i sl.): 10.583 tisuća kuna

Ukupno: 48.128 tisuća kuna

NEMATERIJALNA IMOVINA (nastavak)						
Društvo	Koncesije i prava	Softver	Imovina u pripremi i ostala imovina	Goodwill	Ostala imovina //	Ukupno nematerijalna imovina
Stanje 1. siječnja 2019.						
Nabavna vrijednost	38.018	146.912	-	87.629	95.357	367.916
Akumulirana amortizacija i gubici od umanjenja vrijednosti	(24.939)	(117.733)	-	(40.000)	(34.758)	(217.430)
Neto knjigovodstvena vrijednost	13.079	29.179	-	47.629	60.599	150.486
Za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.						
Početna neto knjigovodstvena vrijednost	13.079	29.179	-	47.629	60.599	150.486
Povećanja	28.399	3.265	13.585	-	-	45.249
Prijenos iz imovine u pripremi	13	13.572	(13.585)	-	-	-
Trošak amortizacije	(24.217)	(6.174)	-	-	(10.583)	(40.974)
Neto knjigovodstvena vrijednost	17.274	39.842	-	47.629	50.016	154.761
Stanje 31. prosinca 2019.						
Nabavna vrijednost	42.075	163.749	-	87.629	95.356	388.809
Akumulirana amortizacija i gubici od umanjenja vrijednosti	(24.801)	(123.907)	-	(40.000)	(45.340)	(234.048)
Neto knjigovodstvena vrijednost	17.274	39.842	-	47.629	50.016	154.761
Za godinu koja je završila 31. prosinca 2020.						
Početna neto knjigovodstvena vrijednost	17.274	39.842	-	47.629	50.016	154.761
Povećanja	29.862	4.242	11.140	-	-	45.244
Prijenos iz imovine u pripremi	-	11.140	(11.140)	-	-	-
Trošak amortizacije	(29.332)	(8.213)	-	-	(10.583)	(48.128)
Neto knjigovodstvena vrijednost	17.804	47.011	-	47.629	39.433	151.877
Stanje 31. prosinca 2020.						
Nabavna vrijednost	50.041	179.131	-	87.629	95.356	412.157
Akumulirana amortizacija i gubici od umanjenja vrijednosti	(32.237)	(132.120)	-	(40.000)	(55.923)	(260.280)
Neto knjigovodstvena vrijednost	17.804	47.011	-	47.629	39.433	151.877

// Ostala nematerijalna imovina odnosi se na ulaganje u brand te korisničku bazu nastalu prilikom stjecanja društva H1 Telekom.

Slika 11: Dugotrajna nematerijalna imovina Društva „Optima Telekoma d.d. „

Izvor: “Optima Telekom d.d.“

Navedena slika pokazuje da se obračun amortizacije nematerijalne imovine za Grupi OT-a vrši na nabavnu vrijednost, a iskazani su sljedeći iznosi:

* svi iznosi izraženi su u tisućama kuna, stanje na dan 31.prosinca 2020.

- Amortizacija koncesije i prava: 29.332 tisuće kuna
- Amortizacija Softwarea: 8.213 tisuća kuna
- Amortizacija imovine u pripremi i ostale imovine: Nije amortizirano
- Amortizacija Goodwilla: Nije amortizirano
- Amortizacija ostale imovine (ulaganje u brand i korisničku bazu ...): 10.583 tisuća kuna

Ukupno: 48.128 tisuća kuna

Sljedeći korak je prikaz amortizacije kao i troška umanjenja vrijednosti za Grupi i Društvo za OT. To pokazuje Slika 12:

AMORTIZACIJA I TROŠAK UMANJENJA VRIJEDNOSTI

	Grupa		Društvo	
	2020.	2019.	2020.	2019.
Amortizacija materijalne imovine	50.230	47.471	50.108	47.349
Amortizacija nematerijalne imovine	48.128	40.974	48.128	40.974
Amortizacija MSFI 16	21.959	23.544	21.959	23.544
	120.317	111.989	120.195	111.867

Slika 12: Amortizacija i trošak umanjenja vrijednosti Grupe i Društva „Optima Telekoma d.d. „

Izvor: „Optima Telekom d.d.“

Navedena slika prikazuje sažeti prikaz amortizirane dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine, kao i trošak umanjenja vrijednosti za Grupu i Društvo OT-a.

Uočavamo da se bilježe jednake vrijednosti u milijunima kuna za amortizaciju nematerijalne imovine Grupe i Društva OT-a za 2020. godinu koju i promatramo.

• Financijska imovina:

* svi iznosi izraženi su u tisućama kuna, stanje na dan 31.prosinca 2020.

Slika 13 prikazuje financijsku imovinu i obveze za Grupu i Društvo OT-a:

	Grupa		Društvo	
	2020.	2019.	2020.	2019.
Financijska imovina				
Dugoročni i kratkoročni zajmovi i depoziti	3.960	3.990	7.228	6.680
Novac i novčani ekvivalenti	25.637	44.990	25.595	44.943
Potraživanja od kupaca	89.729	86.106	89.521	85.919
	119.326	135.086	122.344	137.542
Financijske obveze				
Izdane obveznice	47.202	70.106	47.202	70.106
Posudbe	358.447	278.151	358.447	278.151
Obveze prema dobavljačima	148.729	242.624	148.703	242.624
	554.378	590.881	554.352	590.881

Slika 13: Financijska imovina i obveze Grupe i Društva „Optima Telekoma d.d.“

Izvor: „Optima Telekom d.d.“

Slika prikazuje financijsku imovinu, točnije dugoročne i kratkoročne zajmove i depozite, novac i novčane ekvivalente te potraživanja od kupaca u sljedećim ukupnim iznosima:

- Financijska imovina Grupe, 2020. : 119.326 tisuća kuna
- Financijska imovina Društva, 2020. : 122.344 tisuća kuna

Nadalje, slika 14 predočava dugoročne i kratkoročne zajmove za Grupu i Društvo OT-a:

	DUGOROČNI I KRATKOROČNI ZAJMOVI			
	Grupa		Društvo	
	31. prosinca 2020.	31. prosinca 2019.	31. prosinca 2020.	31. prosinca 2019.
Zajmovi dani drugim društvima	505	522	505	522
Dugoročni zajmovi	505	522	505	522
Zajmovi dani ovisnim društvima /i/	-	-	3.268	2.690
Kratkoročni zajmovi	-	-	3.268	2.690
Ukupno dani zajmovi	505	522	3.773	3.212

Slika 14: Dugoročni i kratkoročni zajmovi Grupe i Društva „Optima Telekom d.d.“

Izvor: „Optima Telekom d.d.“

Ukupno dani zajmovi Grupe u 2020. iznose 505 kuna a sastoje se od dugoročnih zajmova, dok ukupno dani zajmovi Društva u 2020. iznose 3.773 tisuće kuna koji se sastoje od 505 kuna dugoročnih zajmova i 3.268 tisuća kuna kratkoročnih zajmova.

Prikaz ulaganja u ovisna društva predočava Slika 15:

ULAGANJA U OVISNA DRUŠTVA		
Neto knjigovodstvena vrijednost ulaganja u ovisna društva obuhvaća:		
	31. prosinca 2020.	31. prosinca 2019.
Optima Direct d.o.o. Hrvatska /i/	-	-
Optima Telekom d.o.o. Slovenija /ii/	66	66
Optima Telekom za upravljanje nekretninama i savjetovanje d.o.o. /iii/	20	20
	86	86

Slika 15: Ulaganja u ovisna društva „Optima Telekom d.d.“

Izvor: „Optima Telekom d.d.“

Ulaganja u ovisna društva za 2020. godinu iznosila su:

- Optima Telekom d.o.o. Slovenija – 66 tisuća kuna
- Optima Telekom za upravljanje nekretninama i savjetovanje d.o.o. – 20 tisuća kuna

Ukupni iznos: 86 tisuća kuna

Depozite i ostalu financijsku imovinu za OT prikazuje slika 16:

	Grupa		Društvo	
	31. prosinca 2020.	31. prosinca 2019.	31. prosinca 2020.	31. prosinca 2019.
Dugoročni jamstveni depoziti /i/	3.451	3.408	3.451	3.408
	<u>3.451</u>	<u>3.408</u>	<u>3.451</u>	<u>3.408</u>
Kratkoročni jamstveni depoziti	-	60	4	60
Ostala financijska imovina	4	-	-	-
	<u>4</u>	<u>60</u>	<u>4</u>	<u>60</u>
Ukupno depoziti i ostala financijska imovina	<u>3.455</u>	<u>3.468</u>	<u>3.455</u>	<u>3.468</u>

Slika 16: Depoziti i ostala financijska imovina „Optima Telekoma d.d.“

Izvor: „Optima Telekom d.d.“

Ukupni depoziti i ostala financijska imovina za Grupu i Društvo na dan 31. prosinca 2020. iznose 3.455 tisuća kuna, a čine ih dugoročni jamstveni depoziti u iznosu od 3.451 tisuća kuna i ostala financijska imovina u iznosu od 4 tisuće kuna.

• **Rezerviranja:**

* svi iznosi izraženi su u tisućama kuna, stanje na dan 31. prosinca 2020.

Rezerviranja za OT pokazuje sljedeća slika, odnosno Slika 17:

Bilješka	Grupa		Društvo	
	31. prosinca 2020.	31. prosinca 2019.	31. prosinca 2020.	31. prosinca 2019.
KAPITAL I OBVEZE				
Kapital				
Temeljni dionički kapital	25	694.433	694.433	694.433
Kapitalni dobitak	25	178.234	178.234	178.234
Preneseni gubitak		(857.598)	(856.829)	(858.405)
Ukupno kapital		15.069	13.411	14.262
Dugoročne posudbe	26	122.510	138.671	122.510
Izdane obveznice	27	23.579	46.038	23.579
Obveze prema dobavljačima	28	2.320	1.903	2.320
Dugoročne obveze za najmove	17	15.105	29.611	15.105
Rezerviranja		55	59	58
Prihod budućeg razdoblja	30	14.734	15.835	14.734
Ukupno dugoročne obveze		178.303	232.117	232.116
Kratkoročne posudbe	26	235.937	139.480	235.937
Izdane obveznice	27	23.623	24.068	23.623
Obveze prema dobavljačima	28	146.409	240.721	146.383
Kratkoročne obveze za najmove	17	15.214	23.000	15.214
Rezerviranja		226	267	226
Odgodeno plaćanje troškova i prihoda budućeg razdoblja	30	18.665	13.693	18.665
Ostale kratkoročne obveze	29	8.993	7.429	8.978
Ukupno kratkoročne obveze		449.067	448.658	447.835
UKUPNO KAPITAL I OBVEZE		642.439	694.186	643.167

Slika 17: Rezerviranja „Optima Telekoma d.d.“

Izvor: „Optima Telekom d.d.“

Slika prikazuje kako su rezerviranja za Optima Telekom d.d. na dan 31.prosinca 2020. iznosila:

Kratkoročne obveze obuhvatile su iznos rezerviranja od ukupno 226 tisuća kuna, dok su dugoročne obveze obuhvatile iznos rezerviranja od 55 tisuća kuna.

4.8. Analiza rezultata istraživanja

Putem Tablice 7 iskazuje se odabir primijenjenih računovodstvenih politika iz djelatnosti odabranih telekomunikacija, točnije Hrvatskog Telekom d.d. i Optima Telekom d.d.

Tablica 7: Prikaz primijenjenih računovodstvenih politika poduzeća iz djelatnosti komunikacija

	„HRVATSKI TELEKOM D.D.“	„OPTIMA TELEKOM D.D.“
DUGOTRAJNA MATERIJALNA IMOVINA		
•Nekretnine, postrojenja i oprema	Iskazani po povijesnom trošku umanjenom za ispravak vrijednosti i eventualne prenesene gubitke od umanjenja vrijednosti, izuzev zemljišta koje je iskazano po trošku	Trošak nabave koji se nakon početnog mjerenja umanjuje za akumuliranu amortizaciju i eventualne akumulirane gubitke
• Amortizacija	Linearna metoda	Linearna metoda
DUGOTRAJNA NEMATERIJALNA IMOVINA		
• Goodwill	Iskazan prema trošku nabave umanjenom za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti. Test na umanjenje vrijednosti provodi se barem jednom godišnje	Prema trošku nabave umanjenom za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti. Test na umanjenje vrijednosti provodi se barem jednom godišnje
• Software	Iskazuje se po trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju te gubitke od smanjena vrijednosti	Iskazuje se po trošku umanjenom za ispravak vrijednosti i eventualne prenesene gubitke od umanjenja vrijednosti
• Ostala prava	Po trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju	Prema trošku stjecanja umanjenom za akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti
FINANCIJSKA IMOVINA		
Ulaganja koja se čuvaju do dospijeca	Prema amortiziranom trošku	Prema amortiziranom trošku
Zajmovi i potraživanja	Prema amortiziranom trošku	Prema amortiziranom trošku-EKS
Financijska imovina raspoloživa za prodaju	Prema fer vrijednosti (FV)	Prema FV kroz RDG
REZERVIRANJA		
Općenito o rezerviranju	Rezerviranje će se priznati samo ako postoji zakonska ili izvedena obveza kao rezultat prošlog događaja kao i naznaka za odljev	

	sredstava u svrhu podmirenja obveza. Ukoliko se radi o diskontiranju povećanje rezerviranja priznat će se kao financijski trošak.
--	---

Izvor: Autorov prikaz

Odabrana područja na kojima su se primijenile računovodstvene politike kao i njihov sažeti opis za odabrana poduzeća iz djelatnosti telekomunikacija mogu se vidjeti na priloženoj slici.

5. ZAKLJUČAK

Za razumijevanje poslovanja potreban je prikladan, to jest koncizan i relevantan protok informacija. Znatni dio takvih informacija sadrži računovodstvo, odnosno računovodstveni izvještaji. Putem računovodstva zainteresirani subjekti dolaze do važnih informacija koje su se prethodno prikupljale, obradile a zatim i prezentirale. Financijski izvještaji predstavljaju uvid u aktivnosti poslovanja, te na koncu i uvid u uspješnost poslovnog subjekta. Od velike je važnosti da izvještaji budu popraćeni računovodstvenim načelima, politikama i standardima i da sadrže realne podatke. Upravo su računovodstvene politike te koje čine specifičan skup pravila, načela i metoda koje se koriste za što kvalitetniji i pouzdaniji, odnosno fer prikaz uspješnosti poslovanja i financijskog stanja, a koje će se računovodstvene politike odabrati ovisi o samom poslovanju i cilju poduzeća, kao i o menadžmentovom odabiru. Bez postojanja financijskih izvještaja ne bi bila moguća primjena računovodstvenih politika koje su inače od velikog značaja za što istinitiji i fer prikaz: novčanih tokova i poslovanja.

LITERATURA

1. Belak, V. (2002). Osnove profesionalnog računovodstva, Veleučilište u Splitu, Split, str. 32.
2. Belak, V. (2011). Računovodstvo poduzetnika, RRIF, Zagreb, str. 55.
3. Buble, M. (2006). Osnove menadžmenta, Sinergija, Zagreb, str. 109.
4. Dečman, N. (2012). Financijski izvještaji kao podloga za ocjenu sigurnosti i uspješnosti poslovanja malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj. *Ekonomski pregled*, 63(7-8), str. 446.
5. Gulin D. et al (2001): Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda i poreznih propisa, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, str. 643.
6. Javorović, M. (2015). Novi zakon o računovodstvu-usporedni i kritički prikaz. *FIP-Financije i pravo*, 3(1), str. 101-111.
7. Krajinović I.(2011). Primjena MRS 8 – Računovodstvene politike, promjene u računovodstvenim procjenama i greške. *Računovodstvo i financije*, str. 94.
8. Narodne novine (2009): Međunarodni računovodstveni standardi, MRS 1; Prezentiranje financijskih izvještaja, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 136.
9. Narodne novine (2015): Hrvatski standardi financijskog izvještavanja, Narodne novine, Zagreb, br.78/15
10. Narodne novine (2015): Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja, br. 96/15, Narodne novine d.d., Zagreb
11. Narodne novine (2015): Zakon o računovodstvu, br. 78/15, Narodne novine d.d., Zagreb
12. Narodne novine (2015): Zakon o računovodstvu, čl. 17, Narodne novine d.d. Zagreb, br. 78
13. Narodne novine, (2015): Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, 86/2015
14. Narodne novine: Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja, Zagreb 2015, br. 96/15
15. Prdić, J., & Tolušić, Z. (1997). Analiza financijskih izvještaja uz završni račun poduzeća za proteklu godinu. *Ekonomski vjesnik: Review of Contemporary Entrepreneurship, Business, and Economic Issues*, 10(1-2), 94.

16. Proklin P.i., Brankić V. (2004). Računovodstvene politike i bilješke uz temeljna financijska izvješća, Računovodstvo revizija i financije, broj 2., str. 110.
17. Proklin, P. (1994). Zavisnost donošenja i primjene računovodstvenih politika poduzetnika od međunarodnih računovodstvenih standarda. *Ekonomski vjesnik: Review of Contemporary Entrepreneurship, Business, and Economic Issues*, 7(1), str. 27-44.
18. Ramljak, B. (2011): Računovodstvene politike-utjecaj na izgled financijskih izvještaja, Računovodstveno-financijske informacije, br. 9, str. 3.
19. Ramljak B., (2011): Računovodstvene politike – utjecaj na izgled financijskih izvještaja, str.2.
20. Ramljak, B. Anić-Antić, P. (2010). Korelacija tržišne cijene dionica i uspješnosti poslovanja poduzeća koja kotiraju na tržištu kapitala Republike Hrvatske: posljedice za proces odlučivanja, *Ekonomski pregled*, 61 (11), str. 666-682.
21. Skendrović, L., & Hopp, S. (2014). Značaj i utjecaj amortizacije dugotrajne materijalne imovine na temeljne financijske izvještaje društva Marbo produkt doo. *FIP-Financije i pravo*, 2(1), 91-125.
22. Skupina autora (2012): Računovodstvo poduzetnika s primjerima knjiženja, Zagreb, RRIF-plus d.o.o. str. 50. – 51.
23. Službeni list EU (2008): Međunarodni računovodstveni standard 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema, broj 320, t. 6. – t. 67
24. Tintor Ž., (2020.): Analiza financijskih izvještaja u funkciji donošenja kvalitetnijih upravljačkih odluka, Zagreb, str. 88.
25. Webster Illustrated Contemporary Encyclopedic Edition, J.G. Ferguson, Publishing Company, 1998., str. 562., citirano prema Gulin., D., (1993) Računovodstvene politike u funkciji ispunjavanja ciljeva konfliktnih grupa dioničarskih društava, doktorska disertacija, Zagreb
26. Žager K., Mamić Sačer I., Sever S., Žager L. (2008): Analiza financijskih izvještaja, Masmedia, Zagreb, str. 52.-146.

INTERNET IZVORI

1. Godišnje izvješće Optima Telekoma (2020)
[Internet], raspoloživo na: <https://www.optima.hr/>, [26.07.2021.]
2. Godišnje izvješće Hrvatskog Telekoma (2020)
[Internet], raspoloživo na: <https://www.t.ht.hr/odnosi-s-investitorima/godisnja-izvjesca>, [26.07.2021.]

PRILOZI

POPIS TABLICA

Tablica 1: „Stope amortizacije dugotrajne imovine društva „Optima Telekom d.d.“	27
Tablica 2: „Stope amortizacije dugotrajne imovine društva „Hrvatski Telekom d.d.“ ..	27
Tablica 3: „Korisni vjekovi trajanja društva „Optima Telekom d.d.“	29
Tablica 4: „Korisni vjekovi trajanja društva „Hrvatski Telekom d.d.“	29
Tablica 5: „Početno mjerenje financijske imovine“	30
Tablica 6: „Naknadno mjerenje financijske imovine“	31
Tablica 7: Prikaz primijenjenih računovodstvenih politika poduzeća iz djelatnosti komunikacija	47

POPIS SLIKA

Slika 1: Faktori kvalitete financijskih izvještaja	20
Slika 1: Faktori kvalitete financijskih izvještaja	Error! Bookmark not defined.
Slika 2: Dugotrajna materijalna imovina, „Hrvatski Telekom d.d.“	34
Slika 3: „Dugotrajna nematerijalna imovina, „Hrvatski Telekom d.d.“	34
Slika 4: „Amortizacija i umanjenje vrijednosti dugotrajne imovine“	35
Slika 5: Financijska imovina, „Hrvatski Telekom d.d.“	36
Slika 6: Financijska imovina, „Hrvatski Telekom d.d.“	37
Slika 7: Rezerviranja, „Hrvatski Telekom d.d.“	38
Slika 8: Dugotrajna imovina Grupe „Optima Telekoma d.d.“	39
Slika 9: Dugotrajna materijalna imovina Društva „Optima Telekoma d.d.“	40
Slika 10: Dugotrajna nematerijalna imovina Grupe „Optima Telekoma d.d.“	41
Slika 11: Dugotrajna nematerijalna imovina Društva „Optima Telekoma d.d. „	42
Slika 12: Amortizacija i trošak umanjenja vrijednosti Grupe i Društva „Optima Telekoma d.d. „	43
Slika 13: Financijska imovina i obveze Grupe i Društva „Optima Telekoma d.d.“	43
Slika 14: Dugoročni i kratkoročni zajmovi Grupe i Društva „Optima Telekoma d.d.“ ..	44
Slika 15: Ulaganja u ovisna društva „Optima Telekoma d.d.“	44
Slika 16: Depoziti i ostala financijska imovina „Optima Telekoma d.d.“	45
Slika 17: Rezerviranja „Optima Telekoma d.d.“	46

SAŽETAK

Tematika ovog rada veže se za problematiku prikazivanja i primjene analize računovodstvenih politika na primjerima područja odabranih telekomunikacija. Putem financijskih izvještaja dolazi se do relevantnih informacija o financijskom stanju i financijskom prometu određenog poslovnog subjekta. Financijski izvještaji ogledalo su poslovanja svakog poslovnog subjekta i nezamjenjiv su alat bez kojeg današnji ekonomsko-politički sustav ne bi bili ostvarivi. Zaključuje se kako se analizom financijskih izvještaja može saznati puno toga o pojedinom poslovnom subjektu, i o razlici poslovanja između više subjekata. Moramo biti svjesni činjenice da puno značajnih informacija mogu ostati prikrivene ili teško prepoznatljive i u najdetaljnijim financijskim izvještajima. Računovodstvene politike karakteriziraju posebne osnove, pravila, dogovore, praksu i pravila kojih se treba pridržavati tijekom sastavljanja kao i prikazivanja financijskih izvještaja. Svrha, odnosno cilj rada baziran je na prezentiranje i primjenu računovodstvenih politika na konkretnom primjeru vodećih telekomunikacijskih operatora na hrvatskom tržištu, točnije na „Hrvatski Telekom“ d.d. i „Optima Telekom d.d.“. Praktični dio obuhvaća primjenu računovodstvenih politika na području dugotrajne imovine, financijske imovine i rezerviranja. Osnovna ideja primjene računovodstvenih politika je zalaganje za što realniji i kvalitetniji prikaz poslovanja. One omogućuju preraspodjelu ukupnog rezultata po obračunskim razdobljima. Reflektiranje računovodstvenih politika na izgled financijskih izvještaja putem kojih su prikazani uspjeh i financijski položaj određenog poslovnog subjekta može biti od velikog značaja u kratkom roku dok u dugom roku ne postoji taj utjecaj.

Ključne riječi: *financijski izvještaji, računovodstvene politike*

SUMMARY

The topic of this work is related to the issue of presenting and applying the Analysis of accounting politics on examples in activity of selected telecommunications. Through financial reports we get relevant informations about the financial condition and financial turnover of a business entity. Financial reports are a mirror of the business of every business entity and are an indispensable tool without which today's economic and political system would not be feasible. By analyzing financial reports, we can learn a lot about an individual business entity, although we need to be aware of the fact that a lot of significant information may remain hidden or difficult to identify in the most detailed financial statements. Accounting politics are characterized by specific bases, rules, agreements, practices and rules that must to be followed during the preparation as well as the presentation of financial reports. The purpose of this work is based on the presentation and application of accounting policies on the specific example of leading telecommunications operators in the Croatian market, more precisely on “Hrvatski Telekom d.d.” and “Optima Telekom d.d.”. The practical part includes the application of accounting policies in the area of fixed assets, financial assets and reservations. The basic idea of applying accounting policies is to strive for a more realistic and high-quality presentation of business. They allow the redistribution of the total result by accounting periods. Reflecting accounting policies on the appearance of financial statements that show the success and financial position of a particular business entity can be of great importance in the short term, while in the long term there is no such influence.

Key words: *financial statements, accounting policies*